

LIETUVIŲ
DIENOS

ŽODIS IŠ AMERIKOS Į LIETUVĄ PER "VOICE OF AMERICA"

LIETUVIŲ TARNYBOS VIRŠININKAS K. JURGĖLA VEDA PASIKALBĖJIMĄ SU PROF. M. BIRŽIŠKA

LITHUANIAN DAYS

JANUARY 1952

1952 M. SAUSIO MEN.

1952 M. SAUSIO MEN.

JANUARY, 1952

Nr. 1(20) III metai

Vol. 3, No. 1

TURINYS

CONTENTS

K. Mockus, MECENATŲ PROBLEMA	3
VIENINTELIS LAISVAS BALSAS Į OKUPOUĄ LIETUVĄ, pasikabėjimas su K. Jurgėla	5
Juozas Lingis, DIEVŲ PAUNKSMĖJE	9
Vincente Riva Palacio, GERAS PAVYZDYS	10
Prof. dr. Jonas Balys, VOKIEČIŲ MOKSLININKAS GĖRISI LIETUVIŲ DAINOMIS	11
Vyt. S., ŽVAIGŽDŽIŲ KALBA	14
K. Pat., ŠIŲ DIENŲ ISPANŲ NOVELĖ	15
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI	16
NAUJOS KNYGOS	16
THE WAR WE ARE WAGING by Dr. R. F. McCoy	17
THE TRAMP by A. Baronas	18
INSIDE SOVIET-OCCUPIED LITHUANIA	21

Juozas VITĖNAS Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Milton C. STARK..... Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section
Povilas PUZINAS..... Redaktorius-dailininkas / Art Editor

Redaktoriai atskirose vietose / Assistant editors — A. J. KASULAITIS, Pittsburgh Pa.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, New York, N. Y.; L. VALIUKAS, Dayton, Ohio; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.

Antanas F. SKIRIUS, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS..... Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

“LIETUVIŲ DIENOS” yra sujungtos su “KALIFORNIJOS LIETUVIU”
“THE LITHUANIAN DAYS” is combined with “CALIFORNIA LITHUANIAN”

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 40 centų Single Copy 40c

PRENUMERATA metams — \$3.00 bet kokiame pasaulio kraste. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00
SUBSCRIPTION \$3.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00.

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Seated at the table before a Voice of America microphone are Prof. M. Biržiska (left) and chairman of the Voice's Lithuanian Service K. Jurgėla. Others in the photo are (left to right from the technician): Editor M. C. Stark, Prof. K. Alminauskis, Artist P. Puzinas, and K. Lukšis, who, among others, were also interviewed by K. Jurgėla for broadcast over the Voice of America to Soviet-occupied Lithuania.

LIETUVIŲ DIENŲ PLATINTOJAI

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

P. Abromaitis, Chicago, Ill.
B. Brazdžionis, Chicago, Ill.
K. Bradūnas, Baltimore, Md.
K. Bružas, Chicago, Ill.
J. Belinis, Grand Rapids, Mich.
V. Čyvas, Amsterdam, N. Y.
Gabija, Brooklyn, N. Y.
J. Ginkus, Brooklyn, N. Y.
A. Gražulis, Worcester, Mass.
A. Kasulaitis, Pittsburgh, Pa.
J. Klimas, kun., S. Boston, Mass.
P. Kudulis, Elizabeth, N. J.
B. Krakauskas, Rochester, N. Y.
F. Mandeikis, Brockton, Mass.
Nemunas, Chicago, Ill.
V. Prižgintas, Los Angeles, Calif.
A. Paliulis, Waterbury, Conn.
V. Pauža, Detroit, Mich.
B. Polikaitis, Detroit, Mich.
V. Rocevičius, Cleveland, Ohio
V. Tarvainis, Detroit, Mich.
A. Valavičius, Chicago, Ill.
E. Vilutis, E. Chicago, Ind.
Urbanas Photo Studio, Baltimore, Md.
V. Vaitkus, Waterbury, Conn.
L. Valiukas, Dayton, Ohio
C. P. Yurgelun, Brockton, Mass.
Žiburys, So. Boston, Mass.
Vyčių Kioskas, Philadelphia, Pa.
A. Putis, Chicago, Ill.
E. Račiūnaitė, Chicago, Ill.
L. Spaudos Centras, Chicago, Ill.
B. Urbonas, Chicago, Ill.
K. Trečiokas, Newark, N. J.
A. Česonis, Baltimore, Md.
A. Vaitkus, E. St. Louis, Ill.

CANADA

V. Aušrotas, Toronto, Ont.
S. Bujokas, Winnipeg,
J. Kriščiūnas, Toronto, Ont.
J. Pleinys, Hamilton, Ont.
P. Rudinskas, Montreal,
V. Montvilas, Sudbury, Ont.
A. Dauginaitė, St. Catherines, Ont.
T. Žiburių Knygynas, Toronto, Ont.

PIETŲ AMERIKA

M. Laupinaitis, Sao Paulo, Brazil
V. Kerbelis, Buenos Aires, Argentina
A. Sabaliauskas, kun. Caracas, Venezuela
N. Saldukas, kun., Bogota, Columbia

D. BRITANIJA

P. Dragūnas, Birmingham
J. Jurevičius, Bradford
V. Gerdžiūnas, Manchester
J. Mockevičius, Yorks
V. Zdanavičius, London

AUSTRALIJA

P. Jutulis, kun. Adelaide
L. Bertašius, N. Geelong
V. Biveinis, Canberra
L. Baltrūnas, Melbourne
J. Skirka, Bathurst,
P. Butkus, kun., Sydney
J. Rugelis, Sydney

"Voice of America" šefas F. D. Kohler su Lietuvos ministru P. Žadeikiu lietuviškos programos praplėtimo proga. / F. D. Kohler, left, Chief of The Voice of America, shakes hands with Povilas Žadeikis, Minister of Lithuania, on the occasion of the increase in the Lithuanian language program.

Mecenatu problema

K. MOCKUS

Dažnai pakalbama mūsų tarpe apie tragišką kultūrininkų likimą, parašoma apie tai spaudoje, tačiau konkrečiai prie to klausimo sprendimo dar visai neprieita. Nesinorėtų tikėti, kad taip ir liks. Mūsų kultūrinis gyvenimas negali sustoti, lygiai kaip negali būti tragiškojo likimo sustabdyta mūsų kultūrininkų kūryba. Emigracijoje turime nemažą skaičių savo žmonių, tie žmonės yra neblogai įsikūrę ir nėra jau taip buki gyvybiniams mūsų reikalams, kaip kartais gali atrodyti. Reikia tik surasti kelius mobilizuoti reikiamas sumas mūsų kultūriniam reikalams. Su Amerikos Lietuvių Bendruomenės įsisteigimu išskyla naujos viltys.

Ligi šiol daryti bandymai sukurti fondus kultūriniam reikalams, veikiančius savarankiškai, neatsirėmusius į jokią bendrinę organizaciją, nebuvo sėkmingi. Vienur kitur šis tas padaryta, tačiau iš viso tie pasiekimai negali būti laikomi minimališkai patenkinamais. Kadangi pajėgiausioje lietuvių emigrantų bendruomenėje Jungtinėse Amerikos Valstybėse susidaro specifinės sąlygos, kurios bendruomenės vadovybei iš anksto pirmoj eilėj pavedama kaip tik kultūrinė sritis, todėl turime pagrindo laukti, kad šitoj taip sunkiai išjudinamoje srityje turėsime naujų pragiedrulių. Tačiau jų realiai sulauk-

sime, jei prie klausimo sprendimo realiai ir atsargiai eisime. Šitaip darydami, greitai užkišime ne vieną gyvybinę spragą.

Palikdami šiuos klausimus institucijoms, iš kurių laukiame iniciatyvos organizuoti kultūrinei veiklai, šiuo atveju norime iškelti ligi šiol mažai mūsųose nagrinėtą galimybę paremti atskirus kūrėjus-kultūrininkus. Pavadintume tą dalyką reikalu surasti atitinkamą skaičių kultūros rėmėjų arba mecenatų. Tokių rėmėjų istorija žino daug visose tautose. Jie labai madoje ir šiame krašte - didžiojoje Amerikoje. Tačiau negalime pasakyti, kad jie būtų madoje mūsų lietuviškame gyvenime. O reikia tą dalyką kelti ir tikrai surasime nemažai geros valios atskirų asmenų ar kolektyvų, kurie daug padės klausimą sprendžiant.

Kaip tai bebūtų keista, tačiau, ieškodami mūsų kultūros mecenatų vardų, sunkiai jų randame. Turime daug turtingų asmenų, turime ir įvairių organizacijų, kurios daro didžiules apyvartas. Nejaugi iš to visko negalime rasti nieko gyvybiniams mūsų tautinės kultūros reikalams? Gal sakysime, kad pasaulėžiūriniai skirtumai trukdo? Individualiai rėmėjus verbuodami juk galime kiekvienam rėmėjui rasti globojamąjį pagal jo paties skonį. Tai viena. Antra, yra vertybių visiems vie-

"Amerikos Balso" štabo nariai darbe - P. Labanauskas, J. B. Laučka ir K. Grinius. / Staff members of the Lithuanian Service of the Voice of America.

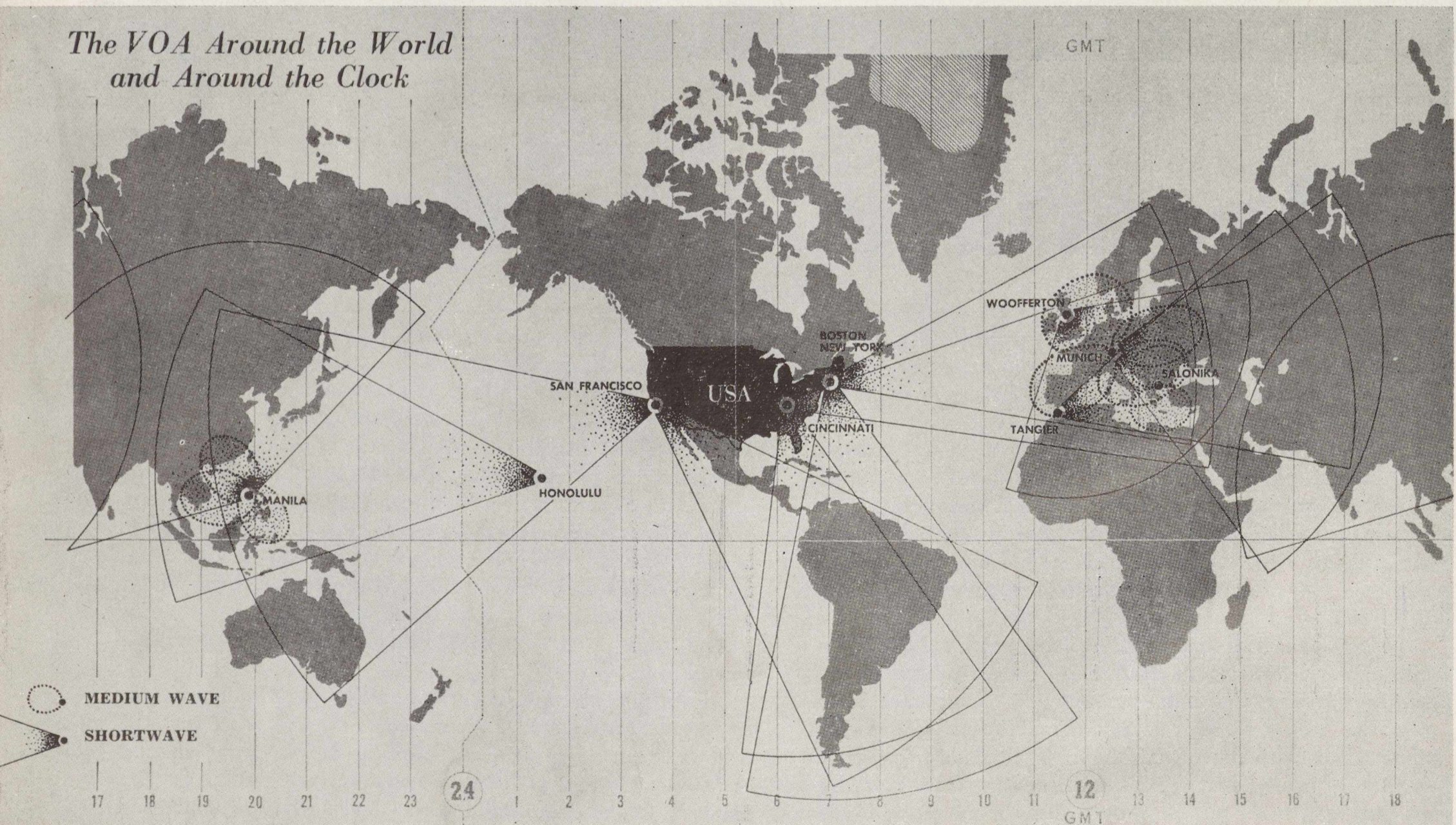
kur jie visi? Ogi fabrikuose greta visų kitų savo likimo brolių. Jie kaip asmenys, žinoma, išsilaikys, tačiau lituanistika nuo šitokios padėties labai nukentės. Tat šitokių asmenų įstatymu į jų tiesioginį darbą visi turėtume būti vienodai už-interesuoti ir galime padėti, jei mokame organizuotai veikti. Deja, tos organizacinės iniciatyvos čia gerokai stokoja. Gal per mažai jos išsiugdėme ir savo laisvės metais, gal per daug pratinomės laukti nurodymų "iš viršaus". Ne laikas dabar vienas kitam priekaištauti, bet tikrai laikas judėti iš vietos ir daryti, kas galima ir ką reikia daryti.

Viena iš tokių galimybių yra individualinių kultūros rėmėjų suradimas. Esama turtingų asmenų, esama turtingų draugijų. Atėjo laikas jiems visiems atidaryti kišenes plačiau savo tautiniam reikalui. Yra, sakysime, kad ir susivienijimai. Jie uoliai verbuoja savo narius, daro apyvartas, sakosi, kad rūpinasi ir kultūriais bei švietimo reikalais, renka tam tikslui komisijas. Gal susivienijimai ir galėtų parodyti pavyzdį pirmieji, skirdami didesnes sumas konkrečioms kultūriniais uždaviniais įvykdyti. Įvairios vadinamos piliečių draugijos, laikančios klubus, taip pat nepateisins savo egzistencijos, jei neprisidės prie kultūrinio gyvenimo palaikymo. Visos tautos taip daro, ir mes kitaip negalime daryti. Turime visais galimais būdais kelti kultūros rėmėjų-mecenatų klausimą ir nebūti atalidūs.

nodai brangių. Jų pati ryškiausia tai mūsų brangioji kalba. Turime emigracijoje beveik visus pajėgiuosius savo kal-

bos mokslo atstovus. Jie gali duoti mūsų kalbos mokslui labai daug, jų įnašas būtų didelė vertybė pasaulio moksle. O

The VOA Around the World and Around the Clock

Grafinis pavaizdavimas "Voice of America" transliacijų tinklo. Transliuojama 45 kalbomis. Į Europą transliuojama iš New Yorko, Bostono ir Cincinnati, kurių programa toliau perduoda radijo stotys Muenchene (Vokietija), Tangier (Š. Afrika) ir Woofferton (Anglija) bei Solonikai (Graikija). / This visualization of the world, on Mercator's Projection, aims to show at glance how a vast array of transmitters and relay stations carry Voice of America programs in 45 languages to listeners everywhere.

"Amerikos Balso" lietuviškosios tarnybos personalas (iš kairės dešinėn): Antanas Vaičiulaitis - vertėjas-pranešėjas; Valerija Grigaitytė - vertėja-pranešėja; Kostas R. Jurgėla - viršininkas; Kazys Grinius - komentatorius ir komentarų redaktorius; Juozas B. Laučka - redaktorius; Vytautas A. Dambra - vertėjas-pranešėjas; Barbara Darlys - pranešėja ir Povilas J. Labanauskas - ypatingiems reikalams pareigūnas. / Lithuanian Service of the Voice of America.

VIENINTELIS LAISVAS BALSAS Į OKUPUOTĄ LIETUVĄ

PASIKALBĖJIMAS SU "VOICE OF AMERICA" LIETUVIŲ SKYRIAUS VIRŠININKU K. R. JURGĖLA

Norėdami supažindinti gerb. skaitytojus su "Voice of America" lietuviška veikla, kreipėmės į jo lietuviškojo skyriaus viršininką Konstantiną R. Jurgėla, kuris maloniai atsakė į jam patiektus klausimus, būtent:

— Kas tai yra "Voice of America" ir kuo jis skiriasi nuo kitų radijo transliacijų?

— "Amerikos Balsas" yra Jungtinių Valstybių užsienio politikos įrankis ir jo uždavinius apibūdina 80-jo Kongreso priimtas įstatymas (P. L. 402). Šis įstatymas nustato, kad Amerikos Balsas bus priemonė, kuri leis JV vyriausybei skleisti "geresnę Jungtinių Valstybių supratimą kituose kraštuose" ir "didinti savitarpio susipratimą tarp JV žmonių ir kitų kraštų žmonių". Kaip žinote, mūsų kraštas siekia įgyvendinti taiką, laisvę, saugumą ir gerovę visur.

Transliacijose, skirtose anapus "gele-

žinės uždangos" kraštams, tenka atsižvelgti į ypatingą aplinkybę. Būtent, Tarybų Sąjungoje ir Maskvos pavergtose šalyse neleidžiama skaityti necenzūrotos spaudos arba klausytis užsienio radijo stočių, o kompartijos valdomos valstybės kontroliuojama spauda bei radijas nuolat skleidžia melagingą propagandą, ypač apie Ameriką ir jos tikslus. To pasekmėje pavergtų kraštų gyventojai, ypatingai jaunoji karta, gali visai klaidingai vaizduotis gyvenimą laisvose šalyse ir tų kraštų politinius siekimus.

Todėl, transliuojant į tokius kraštus, tenka daug laiko skirti faktams ir įvykiams objektyviai nušviesti, grynoms žinioms perduoti ir melagingai propagandai atremti.

Tiesa, Lietuvos gyventojai palyginamai dar neseniai buvo pavergti ir beveik kiekviena Lietuvos šeima turėjo giminių Amerikoje. Savitarpio būdavo susirašinė-

jama, ir prieš pavergimą išaugusi karta negali tikėti Maskvos paskaloms apie Lietuvai draugišką Ameriką.

"Amerikos Balso" transliacijos skiriasi nuo vietinių pertiekimų daug kuo. Visų pirma, nėra komercinių garsinimų, nes tai yra valdžios įstaiga. Lietuviškose transliacijose nėra nei "linksmybių" ar prabangos dalykų - muzikos ar vaidinimų. Turinys yra politinio ir kultūrinio pobūdžio - vėliausios žinios ir komentarai.

— Kokiais sumetimais JAV vyriausybė įvedė lietuvišką programą "Voice of America" transliacijose?

— Kaip ir transliacijos kitomis kalbomis, lietuviškos programos pradėtos tam, kad Lietuvos gyventojai būtų supažindinti su gyvenimo eiga plačiame pasauly, su šio krašto politikos siekiniais. Jų tikslas yra taipgi palaikyti gyventojuose atsparumą, viltį, patvarumą, kultūrinius

Kanados lietuvaitė tabako plantacijoje. / Growing tobacco in Canada.

ir istorinius saitus su laisvuoju pasauliu.
 — Kiek JAV lietuviai prisidėjo, kad ši programa būtų įvesta?

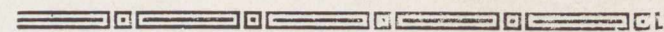
.... Lietuviai amerikiečiai ir Lietuvos Pasiuntinybė Vašingtone daug yra rūpinęsi šioje srityje.

Visų pirma, Lietuvos Ministeris Povilas Žadeikis ir Amerikos Lietuvių Taryba sudomino Valstybės Departamentą reikalu pradėti lietuviškas transliacijas. Vėliau, Amerikos Lietuvių Taryba ir atskiri draugijų telkiniai gyvai parėmė šį sumanymą, savo atstovus Kongrese ragindami skirti reikalingas lėšas. Galop, Kongresui padarius biudžetinį paskirstymą, tiek Lietuvos Pasiuntinybė, tiek Amerikos Lietuvių Tarybos įstaigos mielai bendradarbiavo, parūpindamos tarnybai tinkamų kandidatų sąrašą. Departamentas mielai pasinaudojo patiektais daviniais ir pasirinko kvalifikuotus tarnautojus.

— *Kaip pagal Jūsų turimas žinias reaguoja Lietuvos ir kitų kraštų lietuviai į "Voice of America" lietuvišką programą?*

— Visi ligi šiol gautieji duomenys liudija, kad "Amerikos Balsas" Lietuvoje turi didelio pasisekimo ir pasitikėjimo. Pirmųjų transliacijų žmonės klausėsi su dideliu susijaudinimu ir džiaugsmo ašaromis akyse. Jie įsitikino, kad laisvasis pasaulis jų neužmiršo. Kaskart smarkėjęs kompartijos įtūžimas prieš lietuvių tautos vilties žadintoją - Ameriką aiškiai atsispindi isterijos kupinuose valdinės spaudos straipsniuose. To nepaisant, "Amerikos Balso" klausomasi plačiai, netgi partiečių rateliuose.

— *Kaip atrodo lietuviškoji programa "Voice of America" transliacijose kitomis*

Linksmą nuotaiką - tai geriausias gydytojas.

Todėl ten, kur nesilanko

PELEDA

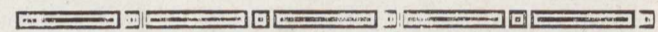
- ten lankosi laidotuvių direktoriai...

PELĖDA yra vienintelis iliustruotas humor ir satyros žurnalas Amerikoje. Joje rašo žymiausi mūsų humor ir rašto žinovai ir paišo geriausi karikatūristai. Dabar pats patogiausias laikas užsiprenumeruoti PELĖDA ateinantiems metams sau, savo bičiuliams ir savo neprieteliams.

PRENUMERATA metams \$4, pusei metų \$2.50. Atskira kopija 40 ct.

TUOJAU RAŠYKITE:

Lietuvių Knygynas NEMUNAS, 3143 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

kalbomis į tautas už "Geležinės Uždangos?"

— Kiekvienas kraštas turi savotiškų psichologinių savybių ir gyvena kiek skirtingomis nuotaikomis. Todėl be visiems bendrų žinių stengiamasi turinį pritaikyti atitinkamos tautos sąlygoms ir nuotaikoms.

Anapus "Geležinės Uždangos" kraštų šeimoje Baltijos valstybės išsiskiria viena aplinkybe. Jos turi savo diplomatines pa-

Manchesterio (Anglija) lietuviai prie savo klubo namo praeitą vasarą. / Lithuanian monument fronting the Lithuanian Club of Manchester, England.

Photo by Yaffe

siuntinybes ir konsulatus Amerikoje, ir Baltijos kraštams primestieji režimai nėra Amerikos pripažinti. Todėl transliacijose į Baltijos kraštus gana dažnai kviečiami pasisakyti tų valstybių pareigūnai ir politiniai veiksniai. Naudojama apščiau i.e. tuviškojo gyvenimo žinių.

Lietuviškai transliuojama du sykius į parą po 15 minučių. Popietinė programa yra tris kartus kartojama iš užjūrio stočių.

— *Kaip Jums vyksta vesti "Voice of America" lietuviškoji programa? Kokie sunkumai?*

— Kiek tai liečia techniskąją pusę, lietuviškosios transliacijos yra aptarnaujamos ir aprūpinamos kaip ir visos kitos "Amerikos Balsas" programos. Jokių savotiškų klausimų toje srityje nekylo. O Maskvos sąmoningas transliacijų kliūdydas, atrodo, esąs sėkmingai nugalėtas.

— *Kaip veikia "Voice of America" lietuviškoji programa? Koks jos štabas, laikas ir p.?*

— "Amerikos Balsas" lietuviškąjį vienetą sudaro: viršininkas Kostas R. Jurgėla, redaktorius Juozas B. Laučka, komentatorius ir komentarų redaktorius Kazys V. Grinius, ypatingiems reikalams pareigūnas Povilas J. Labanauskas ir trys vertėjai-pranešėjai - Valerija Grigaitytė, Antanas Vaičiulaitis ir Vytautas A. Dambra. Dalį laiko dirba Barbara Darlys, kuri paruošia "Moterų Pasaulio" apžvalgas, ir Leonardas Dambrauskas, kalbininkas, bei pora kitų asmenų.

Be redakcinio personalo techniskoje produkcijos dalyje dirba Juozas Boley ir Jokūbas Stukas. Retkarčiais pakviečiami svečiai pranešėjai, kurių keli seniau yra dirbę Lietuvos radijofone.

Skyriai, kurie transliuoja į Suomiją, Estiją, Latviją ir Lietuvą, yra apjungti į sritinę žemių Europos sekciją, kuriai vadovauja dr. Robert A. Bauer.

Transliuojama iš New Yorko vietos laiku 11 val. rytą ir 4 val. 45 min. popiet. Programos anapus vandenyno pertiekia radijo stotys užjūry, kurios vėliau pakartoja antrąją programą trumpomis 19, 25, 31, 48 ir 49 metrų ir vidutinėmis 251 metro bangomis. Retkarčiais ar tai bangų tipas, ar pakartojimo laikas keičiami. Betgi apie tai klausytojams iš anksto pranešama.

Kai dėl turinio - "Amerikos Balsas" yra šio krašto vyriausybės organas ir tas lietuviškam vienetui savaime uždėda aiškias pareigas.

— *Kokios yra lietuviškosios programos ateities perspektyvos?*

— Kol "Geležinė Uždanga" skiria pavergtuosius laisvūnus nuo likusio pasaulio, tol "Amerikos Balsas" yra vienintelė priemonė sovietų pančius nešantiems žmonėms surišti, jiems orientuoti, jų viltis gaivinti. Ilgainiui, kai ta uždanga sutirps, kai pavergtos tautos sugrįš laisvų žmonių bendruomenėn ir galės laisvai keliauti, laisvai protauti, nevaržomai susipažinti ir dalyvauti bendrame kultūros lobyne - "Amerikos Balsas" likimas pri-

Amsterdamo, N. Y., lietuvių šv. Kazimiero bažnyčia, pastatyta maždaug prieš 40 metų; kairėje matyti klebonijos namas. / St. Casimir's Lithuanian Church, Amsterdam, N. Y.

klausys nuo susidariusios padėties ir Amerikos piliečių valią reiškiančio Kongreso noro.

"Amerikos Balsas" bus atlikęs pagrindinę savo uždavinio dalį. Galbūt, jis pasiliks ir ateity. Amerikiečių susirūpinimas supažindinti kitas tautas su Amerikos gyvenimu ir vaizduoti mūsų krašto kultūrinius savumus ir politinius siekimus, gali virsti nuolatiniu reiškiniu. Tą tik ateitis parodys.

Amerikos lietuviai, laimingesni kaip jų broliai, gyveną po komunistų teroru, žino Lietuvos tragediją. Jie žino, kad šiaudien Lietuvos pagrindžio judėjimo nariai, rizikuodami savo gyvybe kovoj prieš rusus Lietuvoje, yra tokioj pačioj padėty, kaip Amerikos vyrai, kurie bando sulaikyti komunistų agresiją Korejoj.

Atst. A. Morano, Conn.

Pasaulio lietuvių karių mėnesinis iliustruotas žurnalas

KARYS

prieš metus atgaivintas JAV-se, sparčiai plinta visame laisvajame pasaulyje. Glaudžiais dvasiniais ryšiais jis jungia visus lietuvius, visus mūsų karius. Žurnale bendradarbiauja gausus būrys žymių autorių, jame rašo mūsų vyrai iš JAV armijos, iš viso pasaulio. Reformuotas KARYS išėina gražaus formato, gausiai iliustruotas, gerame popieriuje. Kas kartą susipažino su šiuo žurnalu, tas jau niekad nebesiskiria su juo. METINĖ PRENUMERATA - \$4, pusmečiui - \$2.50.

TUOJAU RAŠYKITE

redakcijai:

KARYS, 156 Steamboat Rd.,

Great Neck, N. Y.,

arba administracijai

680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y.

Rio De Janeiro (Brazilija) lietuviai po pamaldy. / Lithuanians of Rio De Janeiro, Brazil, pose for a portrait after church services

Juozo Kilmonio šeima savo bute Hollywood, Calif. / The modern living room of the Kilmonis home, Hollywood, California.

KVIEČIAME UŽSISAKYTI
plačiausiai Amerikoje skaitomą
laikraštį

“DARBININKĄ”
Išeina du kartus savaitėje

DARBININKAS

buria aplink save daug bendradarbių.
Visuose pasaulio kraštuose turi savo
korespondentus

“DARBININKAS”
yra geriausiai informuotas pasaulio
lietuvių laikraštis.

PRENUMERATOS KAINA METAMS:

JAV — \$5.00
Brooklyn, N. Y. — \$5.50
Kanadoje — \$5.50
Užsienyje — \$5.50
Pusmečiui — \$3.00

“Darbininkas” siunčiamas susipažinimui
dvi savaites nemokamai

ADRESAS:

“DARBININKAS”

680 Bushwick Ave.
Brooklyn 21, N. Y.

DIEVŲ PAUNKSMĖJE

JUOZAS LINGIS

Per antrąjį pasaulinį karą ir po jo beveik kasdien skaitome spaudoje, kad tokiems ir tokiems pabėgėliams toks ir toks kraštas suteikė azyliaus teisę, tą didžiulį diplomatijos išradimą. Paminėjau "diplomatijos", o diplomatijos istorija pradeda paprastai skaityti nuo klasiinių tautų pagal Viduržemio jūrą, na, ir nuo istorinių oriento tautų. O tarptautinė teisė vargiai ar prisikapsto giliau kaip ligi olandų teisininko Hugo Grotiaus, nors Gentilis ir arkivyskupas Germonius diplomatija kildino iš paties Dievo, sutvėrusio angelus būti jo pasiuntiniais, savo argumentus tie mokytį dvasininkai grindė ne tik šventaisiais, bet ir profaniniais liūdininkais. Tasai jų diplomatijos surišimas su dievybe turi daug tiesos.

Bet nagrinėjant diplomatijos istoriją, jos šaknis galima užtikti toli toli nuo klasiinių antikinių bei oriento tautų, tos šaknys giliai išsikeroję ir gamtotautėse - diplomatija žydi ir akmens stadijos gyvenančiose Australijos stepių tautelėse, ir Ramiojo vandenyno salose ir Afrikos negrų tautelėse, ir pas abiejų Amerikos kontinentų indenus.

Nemanykime, kad ten nėra ir azyliaus teisės supratimo. Ir pačios primityviausios kultys turi neutralias teritorijas, pasienio sritis, kur bet kokios formos pasipriešinimas yra uždraustas. Turgavietės, kur gamtotaučių "pirkliai" vienas su kitu prekiauja, gali išvirsi tikrais azyliais, kur jokie kovos veiksmai neprivalo kilti, kur žmonės gali jaustis saugūs. O azylius (iš graikų azylon) juk ir reiškia ne ką kitą, kaip nepažeidžiamumą.

Bet nevien tik sąryšy su prekyba daugelis gamtotaučių pripažįsta azyliaus teisės principą. Jo šaknis galima atsekti net ligi primityviausios kultūros, ligi Australijos negrų, ligi Ramiojo vandenyno salų gyventojų, ligi Afrikos tautelių, ligi indėnų, nuo jų galima kilti aukštesnėms kultūroms, kaip senovės meksikiečių bei antikinių tautų.

Azyliaus teisės idėja pirmoje savo pradžioje išplaukia iš magiško-religinio kulto, pagal kurį šventi sutvėrimai ir dvasios prisilaiko tam tikrose vietose, o tokios vietos taip pat laikomos šventomis ir jokių neramumų bei nusižengimų ten daryti nevalia. Tokiu būdu tokios vietos pasidarydavo tikromis priebėgomis, tikrais azyliais. Šventykloje gyveną dievai apsaugos ieškančiam buvo tas pats, kas svečiui šeiminkai. Šventosios dvasios paimdavo pabėgėlių savo globon, nes ir dievai juk negalėjo būti nepaliesi žmogaus palaimos ar prakeikimo. Apsaugos jėga, azyliaus jėga, buvo manoma, veikia azyliaus ieškantį tol, kol jis yra to švento spinduliavimo rate.

Pradžioje nebuvo daroma jokie skirtumo azyliaus ieškantiems amenims. Bet,

Liverpoolio (Anglija) lietuvių klubas, ištuštėjęs po šio karo. / The Lithuanian Club of Liverpool, England, defunct since the war.

laikui bėgant, azyliai pasidarė priebėga pabėgusiems nuo kraujo keršto, žmogžudystės, vaidų bei karų. Vadų bei protėvių kapai dažnai būna "tabu" vietos, šventos vietos, kaip ir tos šventyklos, tose vietose išaugusios. Gamtotautės turi

fetišų namus, taikos namus, saugius kiekvienam į jų vidų įžengiančiam. Azyliaus arba taikos sritimi gali būti atskirų klanų, atskirų kilčių gyvenamoji vieta, labai dažnai paties vado namai. Žemdirbių tautelėse javų laukai dažnai būna azyliaus vietos, nes laukai ten laikomi toteminių dvasių buveine.

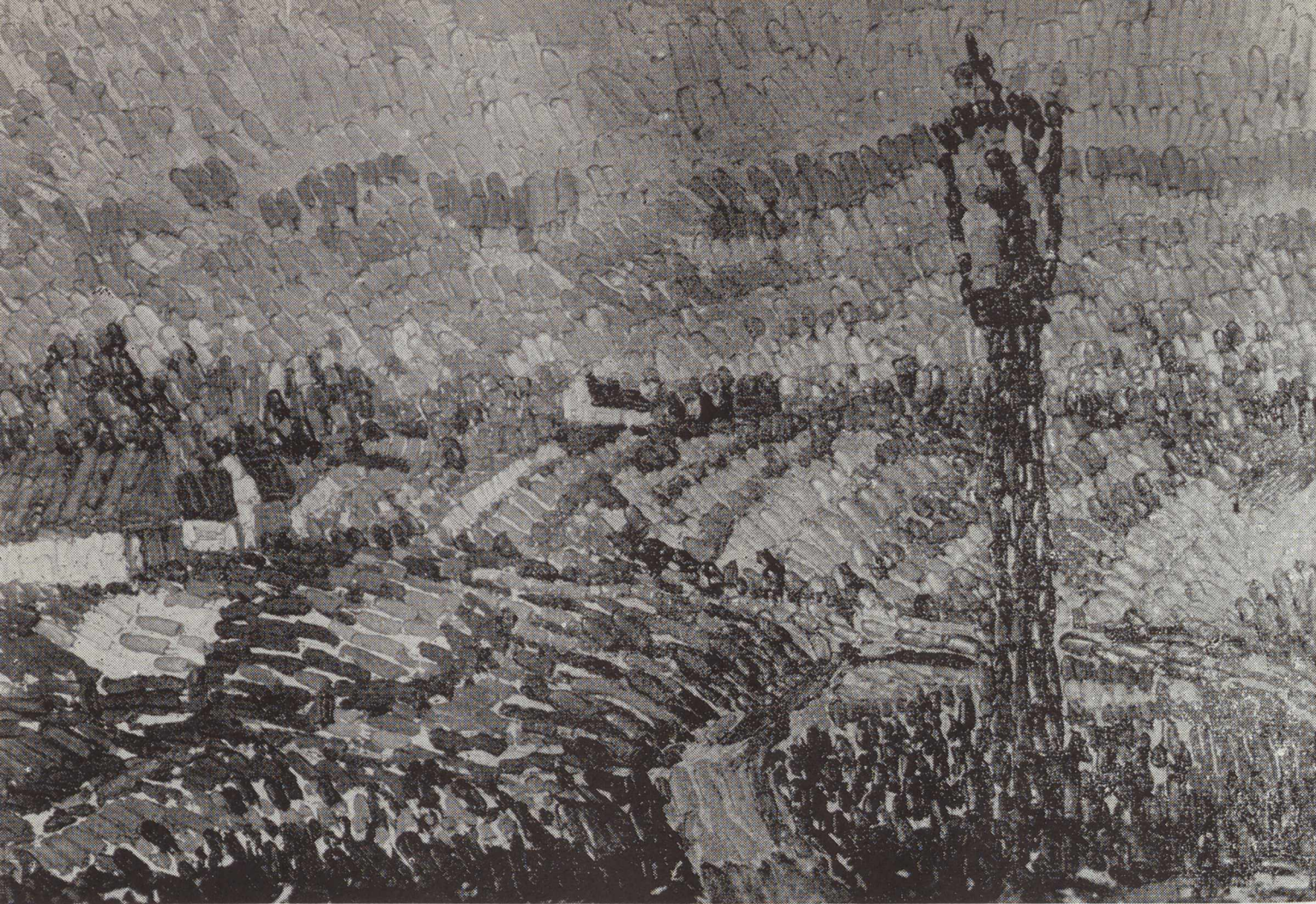
Vidurinės Australijos čiabuviai savo klėtis laiko priebėgos vieta, artimoji tų klėčių aplinka yra "tabu". Žmogus, persekiojamas kitų, negali būti suimtas tol, kol jis toje aplinkoje prisilaiko. O kai prasideda kilties religinės apeigos, visokiems nesantaikoms, visokiems ginčams turi būti galas. Visi, kurie prisilaiko prie toteminių ar šventųjų akmenų šventyklų, turi būti neliečiami; svetimtaučiai čia gali jaustis saugūs, nusikaltėlių ten nevalia suimti, net ir žvėrių ten negalima liesti. Bangerang ir kitos giminingos kultys Australijoje priebėgos ieško viena kitos teritorijoje. Tas pats ir Ramiojo vandenyno salose. Maorai, pav., azyliaus vietas sujungia su tabu kultu. Pagal Samoa salos gyventojų tikėjimą, visi ginčai privalo liautis prieš metinėms religinėms šventėms prasidedant. Salamono salose kai kurie kalnai apsaugo žmones nuo kraujo keršto.

Tas pats ir kituose kontinentuose. Kablyai Afrikoje turi savo pastovias azyliaus vietas. Pas kafrus vadų kapai yra azyliai. Senovės Usambaroje minimos keturios azyliaus vietos. Pas baziba negrus karaliaus ir karalienės motinų namai, o taip pat ir didžiosios dvasios Wamara

(Perkelta į 13 psl.)

Pobuvis pagerbti Jonui Kardeliui jo trigubo jubiliejaus proga; greta jo sėdi jo žmona op. solistė E. Zbieta Kardelienė. / Center: Jonas Kardelis, editor of the Canadian-Lithuanian weekly "Nepriklausoma Lietuva", at a banquet honoring his triple anniversary as writer, editor and married man.

J. Pautienius / Smūtkelių kraštas

Painting by J. Pautienius

GERAS PAVYZDYS

VICENTE RIVA PALACIO

Pietinėje Meksikos dalyje ir Sierra Madre pašlaitėse, kurios nukeliauja pradingti Ramiajame vandenynė, yra miestelis, kaip kad, bendrai imant, visi tokie: balti namukai, padengti raudonom čerpėm ar blizgančiom palmių šakom, kurie slepiasi nuo deginančių atogražų saulės spindulių vėsioje medžių paunksmėje.

Tame miestely buvo mokykla, kuri turėtų dar ir dabar tebebūti; tada joje mokytojavo don Lukas Forcida, visų kaimynų labai mylimas žmogus. Mokykloje pagal tradicinius papročius ir tų laikų nusistovėjusią tvarką, vaikų mokymas buvo savotiškas dainavimo samburis, kuris įvairiais tonais, bet visad su beviltišku vienodumu, sutartinai mokinosi ir sutartinai dainavo ir šaukė ne tik tikėjimo tiesas bei dauginimo lentelę, bet taip pat raides ir skiemenis.

Kiekvieną dieną, penktą valandą po pietų triukšmas nutildavo ir vaikai virste išvirsdavo iš mokyklos, svaidydami akmenis, čiupdami šunis už uodegų, šūkaudami ir švilpdami, bet jau ištrūkę iš don Luko valdžios, kuris žiūrėjo į juos nutolstančius, kaip kad pasakytų romanistas, virpėdamas iš pasitenkinimo.

Tada don Lukas priklausė sau pačiam: išsinešdavo į gatvę didelę vytelinę kėdę, tarnelis jam atnešdavo puoduką šokolado su duona, ir don Lukas, besidžiaugdama pavakario vėsa ir savo plika kakta priimdama kvapsningą vėjelį, ateinantį iš miškų, lyg paguosti gyventojus nuo dienos vargų, pradėdavo valgyti kuklius popiečius, meilingai pasidalindamas su savo papūga.

* * *

Nes don Lukas turėjo papūgą, kuri buvo, kaip kad šiandien sakoma, jo silp-

nybė, ir kuri visad tupėdavo ant kartelės prieš mokyklos duris, labai aukštai, kad jos nepasiektų vaikai, ir pridengta nuo saulės mažyčių palmių lapų stogeliu. Toji papūga ir don Lukas puikiai sugyvendavo. Retais atvejais teįterpdavo savo žodžius, geriau ar blogiau išmokus, į vaikų dainas, nei didindavo triukšmą aštriais ir rėžiančiais spiejimais, išmoktais dar motinos prieglobstyje.

Bet kai mokykla ištuštėdavo ir don Lukas išeidavo gerti savo šokolado, tada abu draugai leisdavo pasireikšti visiems

savo polinkiams. Papūga kartele bėgiodavo nuo viršaus ligi apačiai ir ant nagų pakibus galva žemyn imdavo šokolade suvilgytą duoną, kurią su tėviška meile ja paduodavo don Lukas.

Ir tai kartojosi kiekvieną popietę.

* * *

Taip praėjo keletas metų, ir don Lukas taip įsitikėjo savo mylima papūga, kad nei pakirpdavo jai sparnų, nei bandydavo pririšti ant reteželio.

Vieną rytą, apie dešimtą valandą, vienas vaikų, atsitiktinai buvęs kieme, išsigandęs suriko: "Pone mokytojau, papūga skrenda!" Tai išgirdę, mokytojas su savo mokiniais, kaip patrakę puolė prie durų; ir iš tikrųjų, tolumoje, kaip žalio emaliaus dėmė, saulės spindulių užgauta, paskubomis skrido nedėkingoji, besistengdama galimai greičiau pasiekti netolimą mišką.

Bet koks vijimasis nebuvo galimas, nes ir žinant, kur nutūpė, nebūtų galima jos išskirti iš minios papūgų, gyvenančių tuose miškuose. Don Lukas, iš gilumos širdies ištaręs "Dievui ant garbės", sugrįžo į mokyklą, ir pamokos buvo tęsiamos, lyg kad nebūtų įvykęs tas baisus nuotykis.

* * *

Praslinko keletas mėnesių, ir don Lukas, užmiršęs papūgos nedėkingumą, pasinaudodamas atostogomis, išvyko į vieną kaimyninį miestelį.

Labai anksti iš ryto pabalnojo arkli, ant greitosios papusryčiavo ir išjojo iš miestelio, mandagiai atsisveikindamas su

Operos solistė E. Kardelienė su savo mokiniais Montrealy, Kanadoj. / Opera soloist E. Kardelienė with her pupils, Montreal, Canada.

Prof. Dr. Erich Seemann, liaudies dainų tyrinėtojas.
Prof. Erich Seemann, German folklorist.

VOKIEČIŲ MOKSLININKAS GĖRISI LIETUVIŲ DAINOMIS

PROF. DR. JONAS BALYS, Indiana University, Ind.

Apie mūsų dainas yra parašę didesnių ir mažesnių darbų visa eilė kitataučių. Jų tarpe randame lenkų, vokiečių, suomių, danų, italų, žydų ir kitų tautybių asmenų. Kai kurie tų darbų yra gana įdomūs ir vertingi.

Naują ir gana vertingą studiją parašė

ko nors gavo, vienu atveju net iš graikų. Yra ir visa eilė atvejų (autorius jų sumini apie 20), kur apie dainos kilmę ir giminytės ryšius tuo tarpu ir spėlioti negalima.

Žinoma, iš esmės tautosakininkams tai nėra nieko naujo. Jiems jau seniai žino-

nedaugeliu kaimynų, kuriuos tuo laiku gatvėje sutiko.

Tame grašte kaimyniniai miesteliai yra tie, kuriuos teskia dvilikos ar keturiolikos mylių atstumas, ir don Lukui reikėjo joti apie ištisą dieną.

Buvo antra valanda po pietų; saulė liejo ugnies sroves; nė mažiausias vėjelis nejudino palmių lapų, negyvų, tarsi geležinių medžių mėlynoje padangėje. Paukščiai tylėjo pasislėpę tarp šakų ir vien tik užsispyrę žiogai čirškė šioje baidžioje vidudienio tyloje.

Staiga don Lukas tarėsi tolumoje išgirdęs mokyklos vaikų dainavimą, jiems besimokant raides ir skiemenis.

Iš pradžių jam tai atrodė esanti haliucinacija karščio pasėkoje, kaip toji muzika ir varpų gaudimas, kuriuos pirmą akimirką tariasi girdi sergą svaiguliu; bet jam beartėjant, tas dainavimas darėsi vis aiškesnis ir suprantamesnis; tai buvo mokykla nuošaliame miške.

Persigandęs ir nustebejęs sustojo, kai nuo artimiausių medžių pakilo visas būrys papūgų harmoningai dainavusių *ba, be, bi, bo, bu; la, le, li, lo lu*, ir majestotingai paskui jas skrido papūga, kuri lėkdama pro persigandusį mokytoją, pasuko galvą ir linksmi pratarė:

— Don Lukai, jau turiu mokyklą!

Nuo ano laiko tos apylinkės papūgos, pralenkdamos kitas savo vienalaikes, pamatė išnyktant nežinojimo šešėlius.

Išvertė P. Gaučys

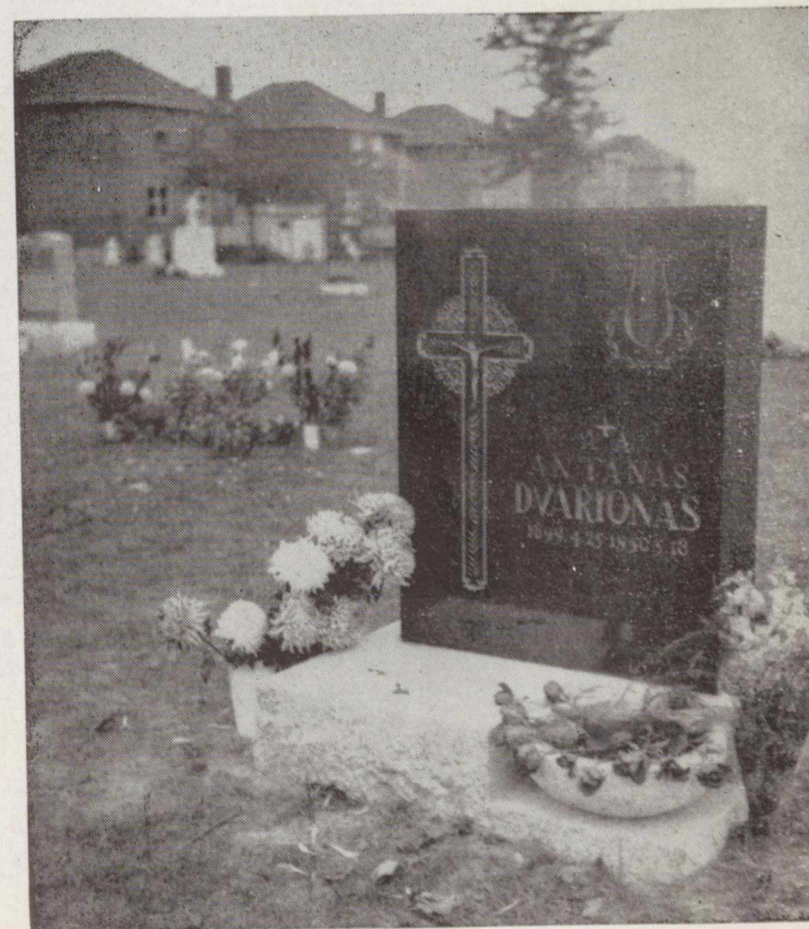
LIETUVIAIS ESAME MES GIMĘ,
LIETUVIAIS TURIME IR BŪT!

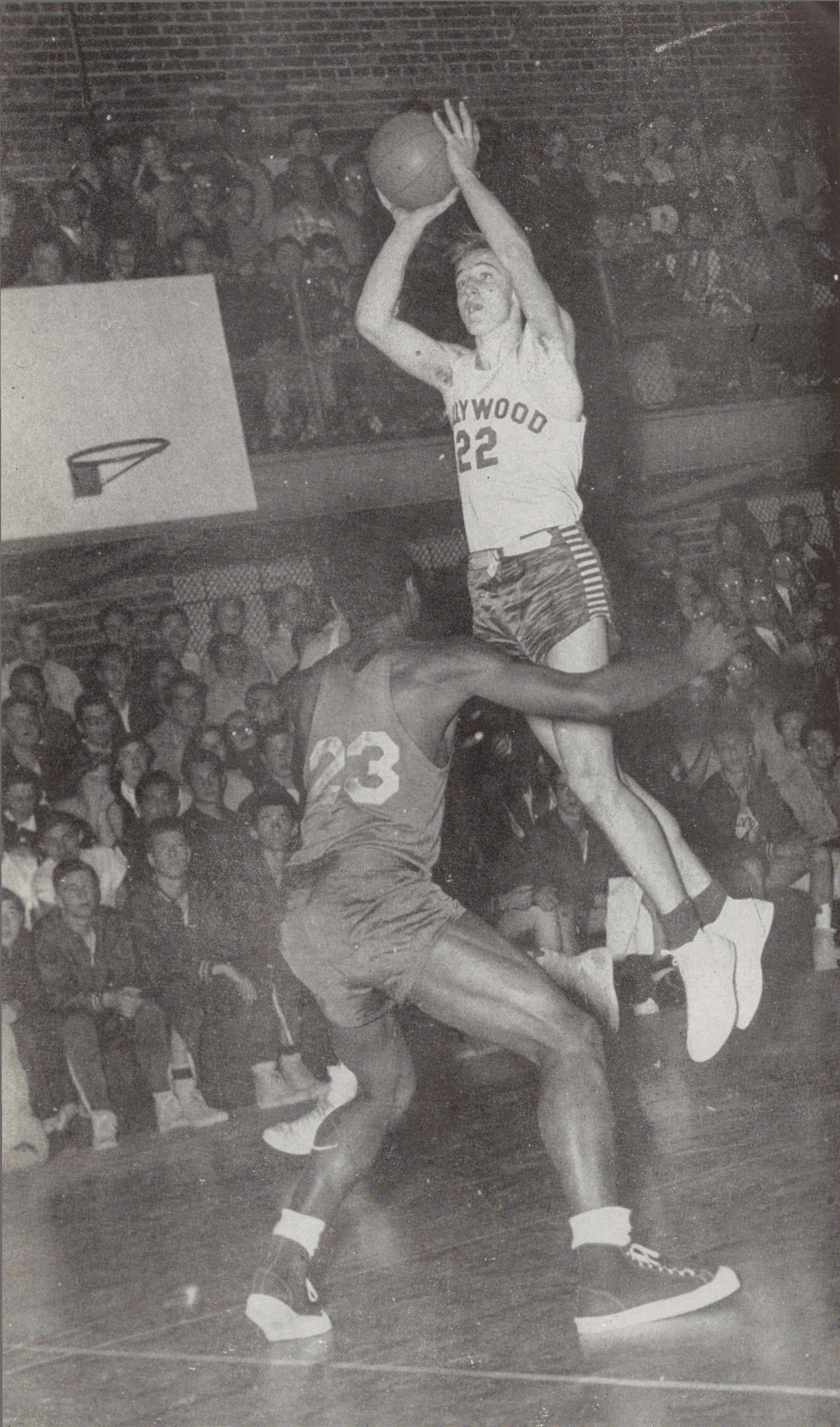
Susitikimas menininkų: A. Orantas, St. Klimaitė, B. Marijošius, R. Mainelytė ir P. Radzevičiūtė. / Prominent Lithuanian singers
Č. Grincevičiaus foto

žinomas vokiečių tyrinėtojas prof. dr. Erich Seemann. Savo darbą jis pavadino "Deutsch-Litauische Volksliedbeziehungen" ir atspausdino metrašty "Jahrbuch fuer Volksliedforschungen" 8 (1951) 142-211 p.p. Ne tik savo apimtimi, bet ir turiniu šis darbas yra daugiau negu eilinis straipsnis, kuriuose paprastai randame tik pakartojimus jau seniai žinomų dalykų ir neretai tas pačias klaidas. Autorius ilgokai ir rimtai dirbo. Tuo tikslu jis pramoko tiek lietuviškai, kad galėjo skaičiuoti mūsų dainas originale ir peržiūrėjo jų keletą tūkstančių.

Tiesa, autorius užsibrėžė tam tikrą ribotą uždavinį: jam rūpėjo tik tos mūsų dainos, kurios žinomos ir lietuviams ir vokiečiams, o tada bandė nustatyti jų tarpusavio santykius. Tokių bendrų dainų nedaug tėra. Nežiūrint viso stropumo, autorius rado vos 94 atvejus. Toliau tyrinėdamas autorius priėjo išvados, kad apie 30 dainų lietuviai pasiėmę iš vokiečių, penkias dainas vokiečiai pasiėmę iš lietuvių, o likusias bendras dainas abeji, t. y. ir lietuviai ir vokiečiai betarpiškai gavo iš slavų, nors nevisos jos yra slavškos kilmės: slavai savo ruožtu jas vėl iš

Paminklas ant muziko A. Dvariono kapo Toronto katalikų kapinėse. / The grave of composer A. Dvarionas, Toronto Catholic Cemetery, Canada.

Southern California Universiteto studentas Art Rimdžius žaidžia savo komandoje. / Art Rimdžius, freshman forward from Hollywood High School now playing for Southern California.

ma, kad mažiausiai pusė kiekvienos tautos dainų ir pasakų yra keliaują arba tarptautiniai motyvai ir temos, kuriuos randame daugelyje kraštų. Tautosakininkams yra įdomu susekti tų motyvų keliavimas ir kitimas, visas tas pasisavinimo ir perdirbimo vyksmas, kuris atskleidžia tautos būdą ir pomėgius. Kalbamo dar-

bo autorius nuolatos pabrėžia, kad lietuviai pasiskolintą temą dažnai visiškai savarankiškai perdirba kaip formos, taip ir turinio atžvilgiu. Paminėti aštuoni ryškūs tokio perdirbimo atvejai. Už tat autorius sako: "Didesnės reikšmės negu dainos išplitimo kelių nustatymas, turi stebėjimas tų pasikeitimų, kurie atsiranda

dainoje, kai ji esti kitos tautos perimama; juose ypatingai aiškiu būdu atsispindi tautiniai ypatumai tos tautos, kuri dainą pasisavina. Mes matome, kad lietuviškos dainos dažnai rodo ryšius su svetimais pavyzdžiais, tačiau kartu randame ir visą eilę stambių perdirbimų, kurie liudija apie lietuviškos dainos sveikumą ir stiprybę" (209 psl.)

Autoriaus buvo pasiimtas nelengvas uždavinys, dėl kai kurių dalykų galima turėti įvairių nuomonių, tačiau apskritai darbas reikia laikyti pavykusiu. Autorius pasižymi dideliu moksliniu objektyvumu, gilia erudicija ir labai geru dalyku pažinimu. Beveik kiekvienu atveju jis nurodo daugybę atitikmenų kitose tautose, keliauja po visą Europą nuo Skandinavijos iki Graikijos, panaudoja visokiomis kalbomis rašytus veikalus, iškelia nagrinėjamų dainų panašumus ir skirtumus. Štie literatūriniai nurodymai yra didelė pagalba tolimesniems tyrinėjams.

Pačioje pradžioje pabrėžęs, kad mūsų dainos išlaikė nuostabiai daug primityvškumo, paprastumo ir sąsajos su gyvenimu (144 psl.), autorius savo darbą baigia šiais žodžiais: "Mes jokiū būdu neturime užmiršti, kad lietuviškas dainynas kaip tik turi daug didesnį lobį tautinės kilmės dainų, negu visi tie skoliniai, ir kaip tik šitos dainos kiekvieną mylintį naivų liaudies meną gali pastoviu ir nepamirštamū būdu sudominti savo kūryba, kuri yra tokia žmogiškai patraukli, kaip rytas".

Tai dar vienas įdomus atvejis, rodąs kokį išpūdį mūsų dainos padaro dalyką suprantantiems kitataučiams. Reikėtų ir mums daugiau susidomėti tautos kūryba, o nepasakyti ranka numojus: "Tai... tautosaka, vieni niekai..." Pasirodo, kad atsiranda žmonių, kurie pasiryžta pramokti nelengvą svetimą kalbą, kad galėtų tas dainas paskaityti, jomis pasigerėti ir jas patyrinėti.

Iki šiol nekomunistinio pasaulio vadai nesirūpino jumis iš Baltijos kraštų. Dėl jūsų strateginės svarbos ir dėl to, kad jūs nebuvote pakankamai stiprūs smogti atgal, visoje Europos istorijoje jūs buvote stumdomi pirmyn ir atgal politinių šachmatų žaidime...

...Jūs, kurie tiesioginiai nukentėjote nuo komunistinių hordų, turite būti ne tik dėkingi kraštui, kuris jus priėmė - Jungtinėms Valstybėms, bet taip pat skelbti savo kaimynams ir visiems amerikiečiams, ar čia gimusiems ar naturalizuotiems piliečiams apie tikrąjį komunizmo pavojų. Jūs žinote geriau kaip aš ar bet kas kitas, kad komunizmas reiškia jūsų šeimų ir namų, jūsų bažnyčių ir sinagogų sunaikinimą.

Aš galiu jums tiktai pasakyti - eikite ir skelbkite savo jausmus ir pasakokite apie jūsų neapkenčiamą tiraniją, apie visą, kas atima jums teises. Jei taip jūs darysite, jūs būsite išgiršti ir išklaudyti - ir amerikiečių tauta prie jūsų prisidės jūsų dainoje apie laisvę.

Brigadier General Julius Klein
(Congressional Record, June 20, 1951)

Dievu paunksmeje

(Atkelta iš 9 psl.)

buveinė yra garantuoti azyliai. Abisinijos čiabuviai taip pat seniau turėjo azyliaus vietas. Senoje Inkos valstybėje čiabuviai netoli kiekvieno didesnio centro buvo sustiprinti azyliai, vadinami Pucaro, kur, priešui įsiveržus, galėdavo sueiti moterys su vaikais. Šiaurės Amerikos indėnai taip pat turėjo savo azylius. Vado namai dažniausiai buvo priebėga svetimų kilčių nariams. Tarp pietinės Kalifornijos gyventojų žmogžudys galėjo jaustis saugus, jeigu jis prisilaikydavo šventykloje, nes buvo manoma, kad jo nubaudimas buvo tada atiduotas į dievų rankas. Čerokiečiai taip pat turėjo specialias azyliaus vietas. Osaka kiltis turėjo net du vadus, viena taikos, antrą karo metu, jų abiejų namai buvo laikomi šventais, ir tokiu būdu buvo priebėga ne tik savo kilties žmonėms, bet ir priešams, nes buvo skaitoma, kad tie namai atstovauja žemę ir visokią gyvybę žemėje. Cozumel šventykla Jukatane kasmet buvo gausiai

K. Laikūnienė (kairė), Kanados ir JAV lietuvių olimpiados, įvykusios 1951.11.27-28 d. Toronte, nugalėtoja, ir J. Rutelionienė, Washingtono, D. C., meistrė. Lithuanian table tennis champions K. Laikūnienė and J. Rutelionienė.

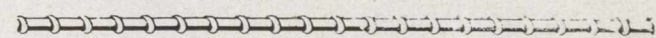
Chicagos lietuvių sporto komanda "Grandis" / Lithuanian sportsmen, Chicago, Ill.

piligrimų lankoma, jų tarpe būdavo ir tokių, kurie ateidavo ir grįždavo į priešinkiškas teritorijas, bet jiems joks pavojus negrėsdavo.

Azyliaus mintis galima atsekti ir indų tautose, pav., Malabaro pakrančių kiltyse, pas kafurus Hindo-Kurše, taip pat ir pas žydus bei arabus. Palestinoje buvo laisvos priebėgos tiems, kurie iš "neapsižiūrėjimo" užmišdavo žmogų.

Azyliaus teisė sutinkama ir senovės Graikijoje ir pas senovės romenus. Azyliaus idėja žinoma ir senovės germanų teisėje. Bažnyčia buvo seniau priebėga nuo kraujo keršto. Bažnyčios ir vienuolynai buvo ne tik azyliaus vietos, bet ir vietos kur buvo galima susitarti bei susitaikyti. Arabai dar prieš Mahomedą turėjo ypatingas taisykles bei šventas vietas, kaip Meka, kur bet koks kraujo praliejimas buvo uždraustas. Iš pradžių tik pačios šventyklos buvo laikomos azyliais, bet paskiau ir visas miestas aplink šventovę virto azyliaus vieta.

Gamtotautės turi ne tik azyliaus vietas, bet ir tam tikras azyliaus dienas, kada poilsis ir taika turi viešpatauti. Yra daug pavyzdžių, rodančių, kad visokie ginčai bei kovos yra uždraustos tam tikromis nustatytomis savaitėmis ar mėnesio dienomis. Mahometai, pav., turi šventuosius mėnesius, per kuriuos visokie vaidai bei kautynės yra uždraustos. Šis paprotys yra kilęs iš pagonybės laikų. Graikų olimpinė taika taip pat sustabdydavo ar užbaigdavo vaidus. Visi, kurie lankydavo olimpines šventes, galėjo visada skaityti, kad du mėnesius tikrai išgyvens ramybėje ir taikoje. Giliai glūdi šaknys ir to ligi šiol taip kilnaus krikščioniškojo papročių Kalėdų naktį sustabdyti karo veiksmus, žinoma, jeigu riteriškos tautos tarp savęs kariauja.

*Kai tamsos galybė naikina
šimtmečiais sukurtas
mūsų tautos kultūrinės vertybes,
kiekvieno lietuvių inteligento pareiga yra
skaityti, platinti ir palaikyti
vienintelį kultūros žurnalą*

AIDUS

AIDAI, pradėję eiti tretyje, jau treči metai Amerikos žemyne jungia vieninam kūrybos darbui mūsų geriausias mokslo, meno ir literatūros jėgas;

AIDAI palaiko Lietuvos prisikėlimo viltį ir pranašauja giedrią laisvės rytmetį;

AIDAI, pasitikėdami lietuviškos visuomenės iki šiol rodomu palankumu,

1952 METAIS

dar kartą kiekvieną lietuvių inteligentą kviečia į skaitytojų eiles.

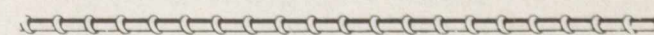
PRENUMERATOS KAINA:

JAV ir Pietų Amerikoje metams 5 dol.
Kanadoje - \$5.50 (kanadiškais pinigais
6 doleriai.)

Kituose kraštuose - 6 dol.

ADMINISTRACIJOS ADRESAS:

AIDAI, Kennebunk Port, Maine

Bronius ir Viktorija Tubeliai iš Chicagos atostogų metu Havanoj, Kuboj. / B. and V. Tubelis vacationing in Havana, Cuba.

LIETUVIU RADIO PROGRAMOS

"LITHUANIAN MEMORIES"

Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays - 6:35 to 7:30 P. M.
Director Dr. M. J. Colney
148 Grand St., Waterbury, Conn.
Assistant Director Bronius Dūda

"LITHUANIAN MELODIES"

Detroit - WPAG - 1050 kilocycles
Sundays 3:00 - 3:30 P. M.
Director Ralph Valatka
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mass.
Tel. BRoadway 32224

SOPHIE BARCUS RADIO HOURS

Chicago - WGES - 1390 kilocycles
Mo. - Fri. 8:45 - 9:30 A. M.
Sat. - 8:30 - 9:30 A. M.
Mondays (Lietuviškos vakaruškos)
7:00 - 8:00 P. M.
Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell,
Chicago 29, Ill. — Tel. 42413

MEMORIES OF LITHUANIA

Hillside, N. J. - WEVD - 1330 kilocycles
Saturdays - 4:45 - 5:30 P. M.
Director Jack J. Stukas
1264 White St., Hillside, N. J.
Telephone WAverly 6-3325

LITHUANIAN RADIO PROGRAM

Brooklyn, N. Y. - WWRL - 5000 kcl.
Saturdays 2:00 - 3:00 P. M.
Joseph Ginkus, Director
495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.
Telephone EVergreen 49293

ZVAIGZDIU KALBA

Nors burtų amžius jau parėjęs, tačiau ir dabar astrologija turi nemažą pasisekimą. Daugumas ją visai nuneigia, dar didesnė dalis žiūri skeptiškai, tačiau pakanka ir tokių, kurie ir šiandien bando iš žvaigždžių išskaityti savo likimą.

Astrologija pretenduoja būti pripažinta mokslu, nors per 5.000 metų jai tas nepavyko, tačiau skepticizmas jos neįveikė. Grafologija (būdo nustatymas iš rašyenos), būdama visai jauna, sparčiai žengia pirmyn, o astrologija nei progresuoja, nei sensta. Ji mėgstama Vokietijoje, Balkanuose, šiek tiek ir Jungtinėje Amerikos Valstybėse. Gerokas skaičius žmonių astrologiniais būrimais pelno gan skanią duoną, nors vargu jie patys jai tiki.

Vienas astorologas, gero prieteliaus paprašytas duoti bent vieną pavyzdį, jog jo būrimai davė kam nors naudos, papasakojo šią istorijėlę.

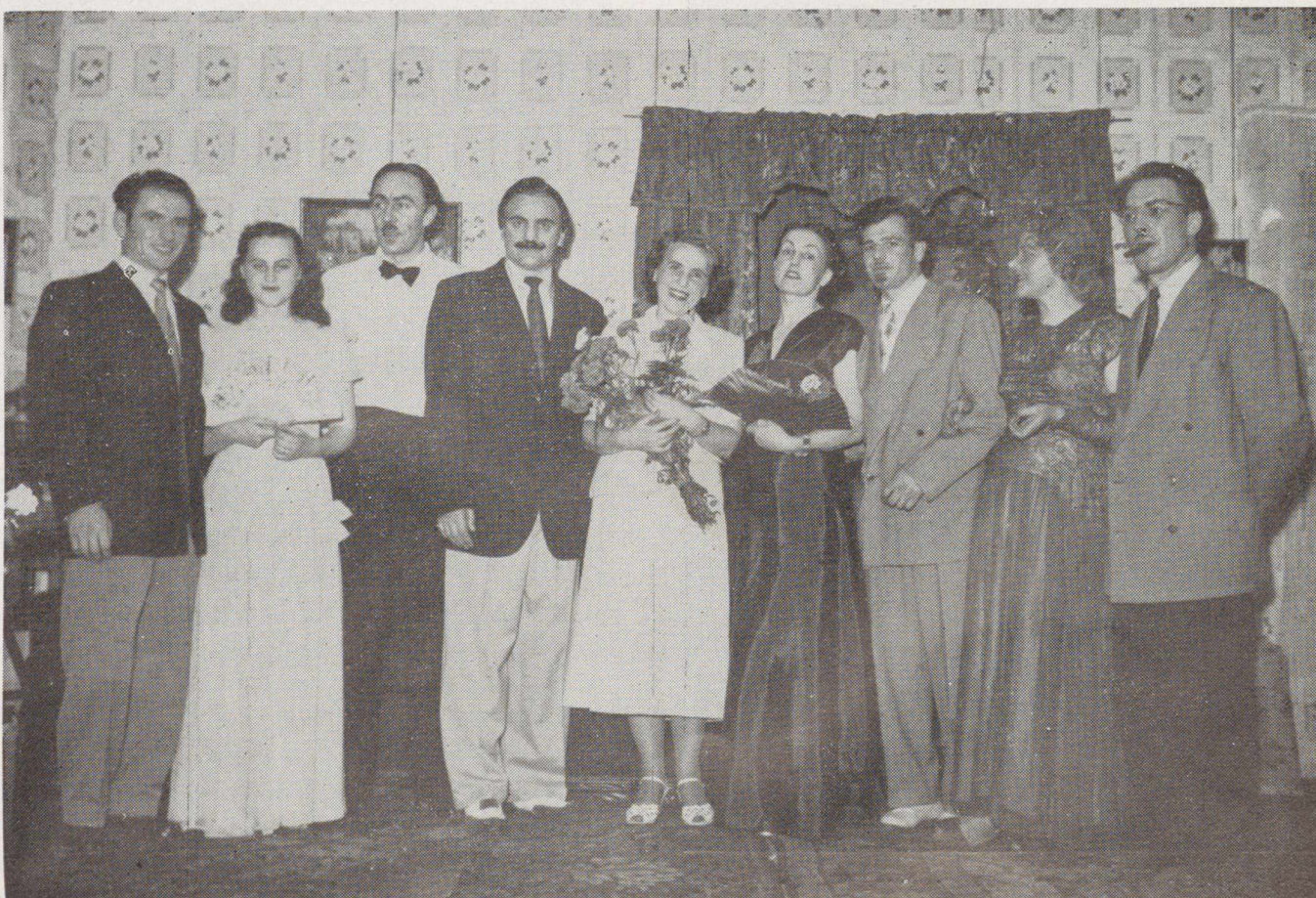
Pas jį atsilankiusi 47 metų moteris ir prašiusi žvaigždėse išskaityti, ar galės dar pagyti jos vyras, kuris yra 72 metų amžiaus ir jau ilgą laiką serga. Astrologas tyrinėjęs žvaigždes, skaitęs jose abiejų likimą ir davęs atsakymą, lygiai tokį, kokį kalbėjusios pačios žvaigždės. Šio būrimo pasekoje moteris tapo pavyzdinčiausia žmona ir jau penkiolikti metai po atsilankymo pas astrologą savo sergantį vyrą slaugo su nepaprastu rūpestingumu, su didžiausia kantrybe. Anksčiau ji palikdavo jį Dievo valiai, be priežiūros, be slaugymo. Ir viską padarė astrologo pranešimas, kuris skambėjo: kada vyras mirs, neaišku, tačiau Jupiterio susikryžiavimas su Venera rodo, jog po vyro mirties keturioliktoje dienoje ir ji staigiai atsiskirs su šiuo pasauliu.

Vyt. S.

Helen Rauby, Detroito Lietuvių Balso Radijo Klubo direktore (vidury) su Justu Pusdešriu (kairėj) ir Vyt. Alantu po suvaidinimo V. Alanto komedijos "Ragučio šaltinėlis", rež. J. Pusdešris.

J. Briedžio foto

Rochester, N. Y., lietuvių dramos mėgėjų suvaidintos komedijos "Mokyklos draugai" artistai: Rašymas, Savickaitė, Vizgirda, Kaributas, Sabaliauskienė, Stankaitienė, Mačiulis, Sabaliauskienė ir Puidokas. Rež. J. Kaributas. / Principals of the comedy "Mokyklos Draugai", presented by Lithuanian dramatists of Rochester

Brooklyno, N. Y., lietuvių šeštadienio mokykla su savo mokytojais. / A Lithuanian Sunday School in Brooklyn, New York

Don Šulaičio foto

ŠIŲ DIENŲ ISPANŲ NOVELĖ

Julio Romano yra vienas iš didesniųjų šiandieninės Ispanijos novelistų, parašęs visą eilę gilaus talento, patrauklia forma ir puošnia kalba visų noriai skaitomų novelių. Geriausias savo turiniu, tema ir populiarumu - Canalla ir Casa del padre - yra išverstos į kelias svetimias kalbas. Paklaustas apie ispanų novelę, rašytojas atsakė:

— Be abejo, mūsų novelės savo skoniu, tema ir kompozicija labai daug kuo skiriasi nuo užsieniečių. Skirtingiausia josios savybė yra tradicinis realizmas ir kilmės tipiskumas. Mūsų novelėse neretai pasitaiko pastebėti gana įtakingą personažą, tačiau per daug vulgarų - kas sunkiau užtinkama užsieninėje literatūroje. Tipiškas mūsų pusiasalio rašytojų savotiškumas yra pastebimas be svetimų priemaišų visuose mūsų novelistuose, išskyrus vieną kitą, šiek tiek paveiktą prancūzų, ar kitų mums svetimų srovių.

— Koks skirtumas tarp jūsų laikų rašytojų ir dabartinių?

— Mano laikų rašytojai nebuvo tokie lankstūs kalboje ar rašte, bet užtat dėdavo daug širdies ir jausmų savo veikaluose. Šiandien pavartę knygą randi plataus išsilavinimo ar net ir sklandžios logikos, tačiau joje lengvai pastebimas gyvumo ir judesio trūkumas, kas savo laiką mus darydavo visiems prieinamais, ieškomais ir mažiau savo kiaute užsidariusiais rašytojais.

— Pasakykite, ar Ispanijoje daugiau skaitoma savų ar svetimų novelių?

— Nežinau dėl ko, bet svetimosis užvėtavo mūsų novelės rinką ir pareikalavimus. Seniau to nebuvo. Savų šios rūšies raštų turime pakankamai. Tik viena man suprantama - svetur gerokai pigesnis knygų leidimas ir spausdinimas, kai pas mus tuo tarpu jos dar per brangiai atseina; dėlto suprantama, kodėl mūsų leidėjams pigiau apsimoka jas parsigabenti iš svetur, negu jas savam krašte spausdinti.

K. Pat.

Bendruomeninis Kanados lietuvių
savaitraštis

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

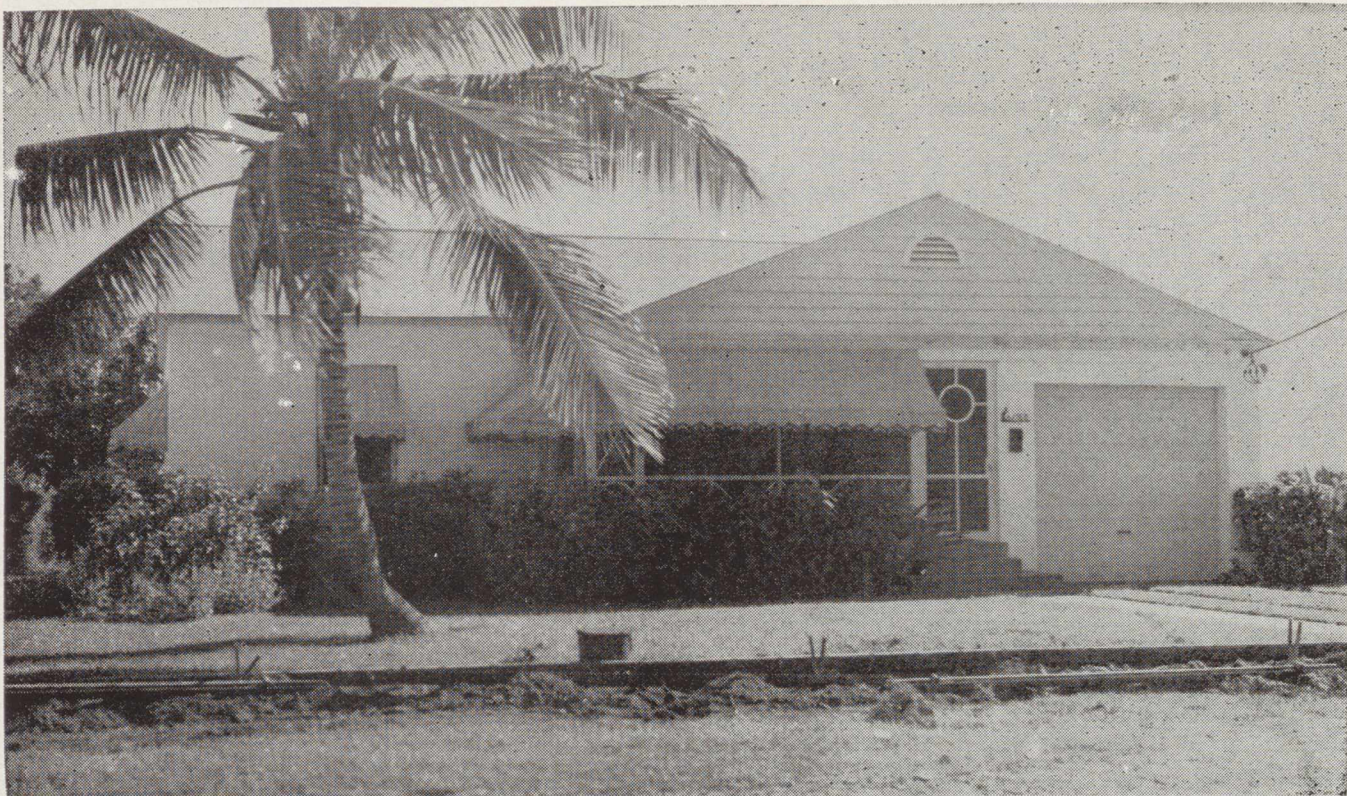
plačiai rašo apie tautiečius, gyvenančius visame pasauly, ir ypač daug apie Kanados lietuvių gyvenimą ir jų veiklą. Laikraštis redaguojamas Lietuvos laikraščių pavyzdžiu, nepartinis, nesrovinis, plačiai tolerantiškas ir patriotiškas. Kas savaitę išsina 8-10 puslapių.

PRENUMERATA:

Kanadoje \$5.00, Amerikoje \$5.50 ir
visur kitur \$6.00

ADRESAS:

“Nepriklausoma Lietuva”, 7722 George
St., Ville Lasalle, Montreal, Canada.

Prano ir Pranciškos Wiltrakių namas, 1760 N. W. 32nd St., Miami 37, Florida. / The home of Mr. and Mrs. P. Wiltrakis, Miami, Florida.

Gerb. Skaitytojams

Pranešame, kad nuo šių metų pradžios atskiro "Lietuvių Dienų" numerio kaina pakeliama iki 40 centų. Metinė ir pusmetinė prenumeratos kaina pasilieka ta pati.

Administracija

Pranas ir Pranciška Wiltrakiai, Miami, Florida. Mr. & Mrs. Wiltrakis, readers of LD from Miami, Fla.

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

— Ona Ažukas, Chicago, Ill., vieši pas O. Ačieng Los Angeles, Calif.

— Petras Prokuraitis, Rochester, N. Y., svečiuojasi pas A. Šlapelį, Los Angeles, Calif.

— A. Bruškevičius, Sudbury, Canada, atnaujindamas LD prenumeratą dar pridėjo 2 dol. LD paramai. Dėkojame.

— Paulina Petkus, Monrovia, Calif., LD garbės prenumeratorė, persikėlė gyventi į naują namą, 150 Acacia Ave., Monrovia, Calif.

— K. Vaičius, Brooklyn, N. Y., prisiuntė tris naujas LD prenumeratas. Dėkojame.

— St. Džiugas, Chicago, Ill., pirmasis prisiuntė 60 naujų adresų ir gavo dovanų poezijos antologiją Žemę.

— Jonas Gudelis, Chicago, Ill., surado tris naujas LD prenumeratas. Dėkojame.

— Pfc Ignas Bandžiulis, US Army Hospital, Fort Belvori, Va., atostogas praleido Los Angeles, Calif.

Sophie Barcus

Radijo

VAKARUSKU VAKARAS

NEDĖLIOJ, SAUSIO (JAN.) 27, 1952

Sokolų Svetainėj

2337 South Kedzie Ave, Chicago

Pradžia 4 val. popiet

Tiketas \$1.25, taksai 25., viso \$1.50

NAUJOS KNYGOS

Stasys Yla, ŽMONĖS IR ŽVĖRYS DIEVŲ MIŠKE. Kaceto pergyvenimai. Išleista 1951 m., 556 psl. Kaina 5 dol.

Jonas Aistis, SESUO BUITIS. Poezija. Išleista prel. P. Juro lėšomis 1951 m., 48 psl. Kaina 1 dol. Gaunama pas autorių: 48 Green St., Putnam, Conn.

Nėlė Mazalaitė, MĖNUO, VADINAMAS MEDAUS. Apysaka. Išleido Gabija 1951 m. 220 psl. Kaina 2.50 dol. Gaunama: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Dr. Pr. Gaidamavičius, IŠBLOKŠTASIS ŽMOGUS. Benamio likimo perspektyvos. Išleido Venta 1951 m. 280 psl.

Antanas Rūkas, BOKŠTAI, MEILĖ IR BUITIS. Eilėraščiai. Išleido J. Kutra, Chicago, 112 psl. Kaina 1.50 dol. Gaunama: J. Kutra, 2405 W. 51st St., Chicago 32, Ill.

Pulgis Andriušis, SUDIEV, KVIETKELI! Apysaka, 181 psl. 1951 m. Išleido "Australijos Lietuvis", Adelaide, Australija. Kaina 1.50 dol. Gaunama: V. Šulaitis, 4544 So. California Ave., Chicago, Ill.

Balys Sruoga, KAZIMIERAS SAPIEHA, 4 veiksmų, 9 paveikslų istoriška kronika, 278 psl. Kaina 2.50 dol. Išleido TERRA, 748 West 33rd St., Chicago 16, Ill.

Petronėlė Orintaitė, VILIGAILĖ. Legenda. Išleido J. Bičkūnaitė, Chicago, 1951 m. Kaina 1.20, 46psl.

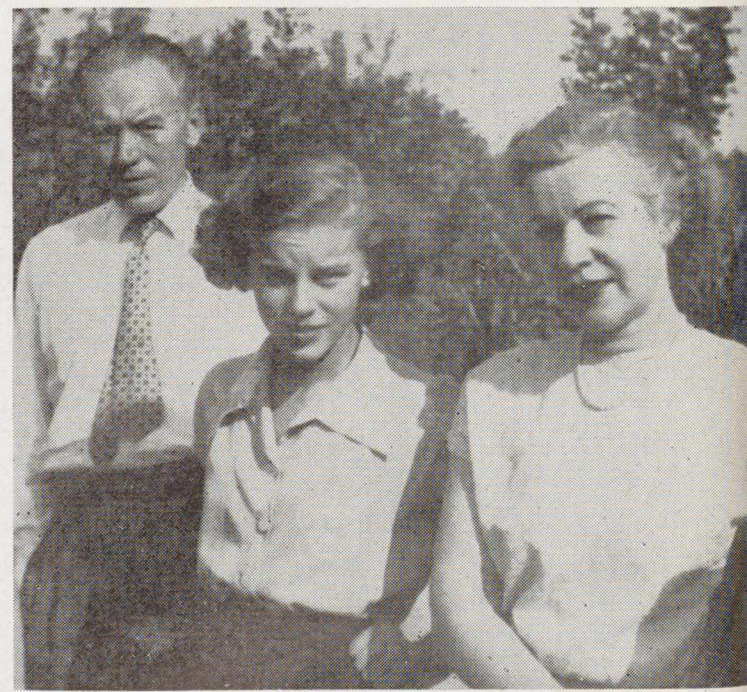
TĖVŲ PASAKOS, paruošė A. Giedrius. Išleido PLB Vokietijos Krašto Valdybos Leidykla, 1951 m. 150 psl.

BULLETIN LITHUANIEN, Nos. 2-3-4, Juin-november 1951. Directeur S. Bačkis, 5 rue de Messine, Paris 8 36 psl.

MEMORANDUM RELATIF AUX DEPORTATIONS EN LITHUANIE, 12 psl.

MEMORANDUM RELATIF AUX DEPORTATIONS presente aux gouvernements de tous les pays libres, membres de O.N.U., 2 psl.

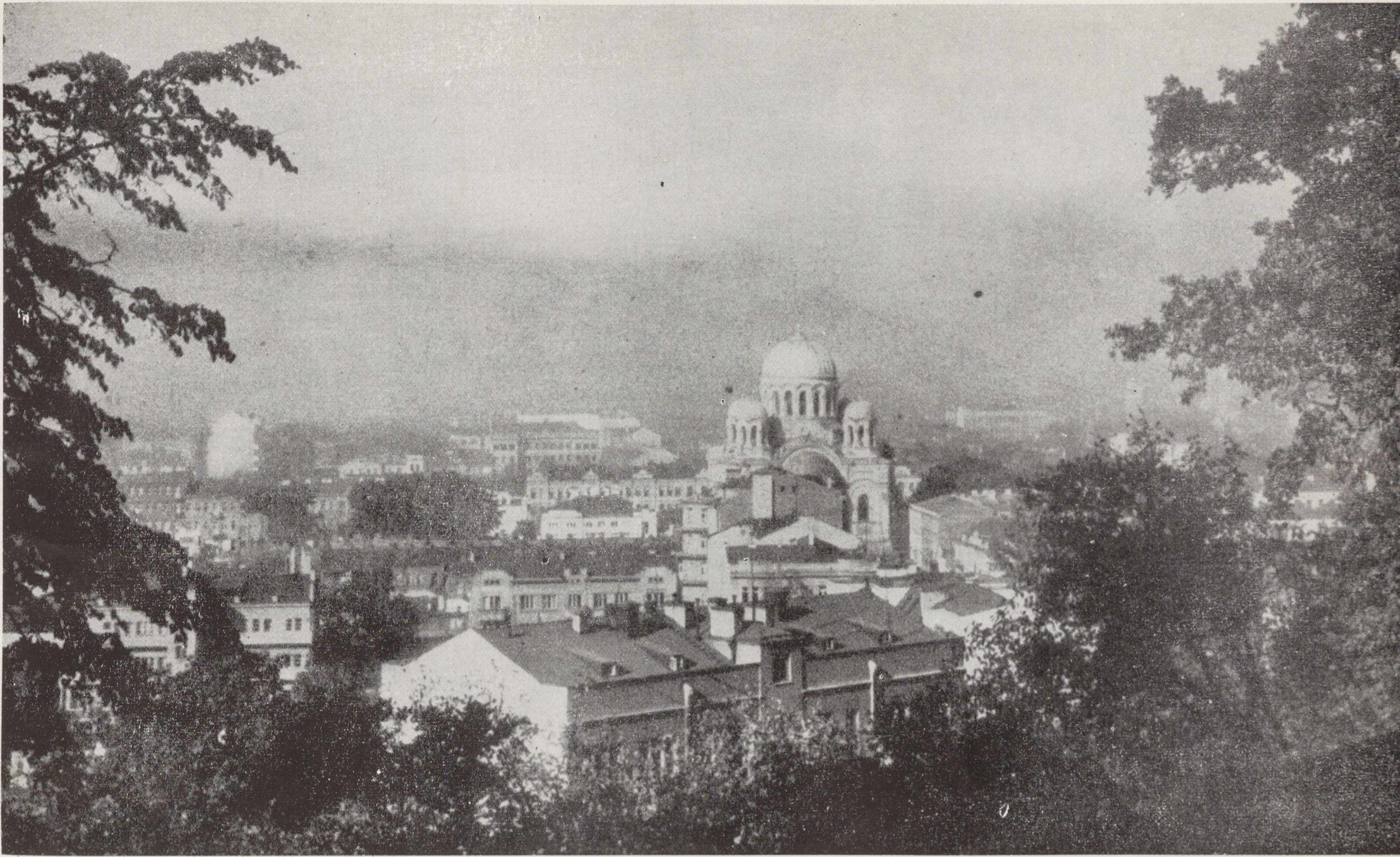
DIANA AND OTHER POEMS by Hedwig Jakowicz. Published by Exposition Press, 386 - 4th Ave., New York, N. Y. 120 pages.

D. Gruodis su žmona ir dukrele, gyv. Buenos Airės, Argentina. / Mr. and Mrs. Gruodis with their daughter, Lithuanian residents of Buenos Aires, Argentina.

TAUTIETI, ATMINK, KAD B A L F LAUKIA TAVO AUKOS

BALF Los Angeles skyrius

Kaunas from Vytautas Hill, pre-war Lithuania / Kaunas nuo Vytauto kalno, kurį dabar trypia okupantų bolševikų batai.

THE WAR WE ARE WAGING

By Dr. R. F. McCoy

Dr. Raymond F. McCoy, director of the Xavier University Graduate Division since its foundation in 1946, has gained prominence for his activities in the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization. He is a member of the U. S. National Commission for UNESCO and on two occasions, at Paris in 1947 and at Lake Success in 1948, he served as an official U. S. Delegate to UNESCO parleys.

Dr. McCoy is married and lives with his wife and three children at 1554 Oak Knoll Drive, Cincinnati, Ohio.

The following article was written by him especially for "Lithuanian Days".

This war we are waging is not primarily the war in Korea, important as that is. For the Korean war is only a side show to the greater war we are waging, the greater war of ideas which we are in whether we like it or not - - the war between the ideas that are communism and the ideas that are democracy.

This war of ideas is the basic war, the

all-important one; and there are some things to be remembered about wars of ideas. First of all, ideas are not beaten by arms, by the sword. If they were, Christianity itself would have been beaten in the early days of the Church when it was persecuted by all the best swords of the Roman empire.

No, ideas live or die in part by their essential truth or untruth; and ideas live or die in great part by the educational techniques used to spread them. The battlefield in the war of ideologies is schools, books, the press, the radio, television and all other means of convincing men's minds. In great measure the battlefield is the classroom.

If we are to win this war of ideas it behooves us to make our estimate of the battle situation the strengths and weaknesses of the other side and the strengths and weaknesses of our own side. We know, or think we know, the strengths and weaknesses of our own side. Do we, however, know the battle situation of the other side—do we really know communism. Or are we confidently and blindly assuming that in communism

there is no strength except military, that there is only weakness? Are we underestimating the ideological enemy?

It serves no purpose to shout that communism is all wrong. For the work of Marx, Engels, and Lenin—although basically wrong—is a philosophy of living as broad in scope, as complete in its effects, and as orderly in its systematic attack on problems as any major system of thought. But it has more than many systems of thought. It has elements of terrific appeal for the down-trodden; it appeals to the emotions of man with its ideal of a classless society; it offers a theoretical solution for one of man's great social problems, vastly unequal distribution of wealth; and by presenting an ideal to be striven for, it engenders an enthusiasm like that of religious zeal.

If we begin with a realistic evaluation of the strengths and weaknesses of communism, then there can be a real battle of ideas. Some questions then arise. What are we doing to win the battle? Are we relying completely on arms and bombs to win a war of ideas which they can never win? Are we trying to offset the communist appeal to the downtrodden by helping others improve their living standards so they do not stumble into communism out of hunger? In short, are we really waging the war of ideas we are in?

THE TRAMP

by ALOYZAS BARONAS

Everybody called him a tramp, even though he, like others, had a home and sometimes a job. He was comparatively young and even handsome, you might say. Someone had said that he had even studied a bit. But just the same he was a tramp. And he was in no way able to fix upon a way to rid himself of this name. He was fond of meditating. He would seat himself before his half-sunken hut—which the town officials had wanted to tear down many times before—and regard the marketplace hard by: he watched how people haggled over a few cents, which to him seemed terribly unnecessary; and he mused whether he was not a tramp for the sole reason that he had no need of money. He could not possibly understand why it was absolutely necessary for him to dress well and have money in order not to be a tramp. He had heard that some wise man or other had written many books while seated in a tub.

He would look at his clogs, at his clouts sticking out of his clogs, at his terribly shiny trousers, at his tow jacket; and he wondered whether dress changed the heart. Why, he was not naked; to be poorly dressed was no evil. Sometimes he went into the fields and lay down in the grass and watched a bug climbing a tall hair grass, or a water wagtail

Raymond F. McCoy (left), Director Graduate Division, Xavier University, seen talking with a Viet Nam representative at the 14th annual international conference on public education in Geneva, Switzerland. (See Dr. McCoy's article on Page 17). / Dr. McCoy kalbasi su Viet Namu atstovu tarpt. viešojo auklėjimo konferencijoje Šveicarijoje. Žiūr. jo str. 17 psl.

jumping on long legs, searching for something. The sun would be hot on his back, but he was too lazy to turn over.

"So, you say, you're sunning yourself,

John?" one of his friends would ask.

"I'm sunning myself, and why not sun myself, if there's plenty of sun and time?"

"You're a sluggard if you have so much time on your hands. You must work."

"I can work or not work, because I don't offend anyone by not working."

"But you could earn some money for yourself; you could dress up and look like a human being."

"Like a human being, you say? It seems to me that even now I look like a human being. If I were better dressed surely the birds wouldn't sing sweeter or the sun shine brighter. Besides this way it is pleasant to live."

"But you're tattered and often hungry."

"For that reason I am free. I don't need a clock, I don't have to quarrel at work or try to cheat a friend in the marketplace. And here you watch the flowers bloom, you hear the birds warble, you sun yourself and meditate on some subject - for example, why is the sky blue? And I can't for the world imagine why."

"Ah, you're always harping on that note," replied the other, on his way, thanking God that he was sensible and dressed and occupied some sort of position in life; happy that he was not the last in the world, for the tramp was certainly the last.

"All of them say the same," the tramp would remark, his eyes fixed on the departing figure.

"They have much money and many worries. They want to live one better than the other; they think about the

John Rees (Hriškevičius), noted Lithuanian lecturer, photographed while being interviewed on television by Dr. Fifield, Los Angeles. / Jonas Rees (Hriškevičius), pasižymėjęs kalbėtojas amerikiečių susirinkimuose, televizijos programoj per pasikaibėjimą su dr. Fifield, Los Angeles, Calif. Photo by Chas. Seeberg

future, but not one thinks about the past.

"Wasn't the past the same for everyone today? Whether they chased after money or contended for it, whether they were workers or scholars, kings or farmers — all the same that was only in the past, and today it made little difference that, at some time, ten years earlier, you wore a better suit, lived in fine rooms or in a sunken hut."

He would regard the sun and listen to the tolling of the bells; he could not understand why they called him, who wanted to be free of money, a tramp. "Tramp!" the children bawled as they ran passed him on the way back from school. At first he was inclined to laugh; later anger took hold of him, because even the young were being taught to constrict life with petty trifles.

Later everything took a turn for the worse. Strange soldiers came, gave speeches, photographed his sunken hut; later they tore down the hut, without building a new one, and spoke of great freedom and an extraordinary life.

"You can become a commissar now," his neighbors told him.

"Why should I be a commissar? Surely for that the sun won't shine more or the birds sing prettier; the summer won't be warmer or the years better. Why, isn't it good to live without a clock, work or money?"

Afterwards other soldiers came with much tumult and what was not laid waste by the first, the second destroyed. Not always could the tramp sun himself when he wanted to, or slog through the white snow in his huge wooden clogs.

But one time someone told him: "It's well and good for you, John, because you're a tramp. You have nothing and you can't lose anything."

I have more than all of you combined, for I am free of wordly possessions," he would say. But to himself, in delight, he added: "Still and all, one time they are envious of me. They should have envied me long before, for I understand life differently than they. I can renounce everything that weighs heavy on the

shoulders and the heart and that tears at the pockets. I had a home once. Now I don't have it either. And that is well, for then the home belonged to me, but now the whole world is mine. Thus you live without the desire to be something extraordinary. Never shall I be the first and never shall I fall; for I don't climb high, and never shall I dispute for place

or money, even though I retain the name of tramp."

And it so happened that one time someone called him a tramp again. He was called that, when, it would seem, it should have been obvious to everyone that soon all would become tramps.

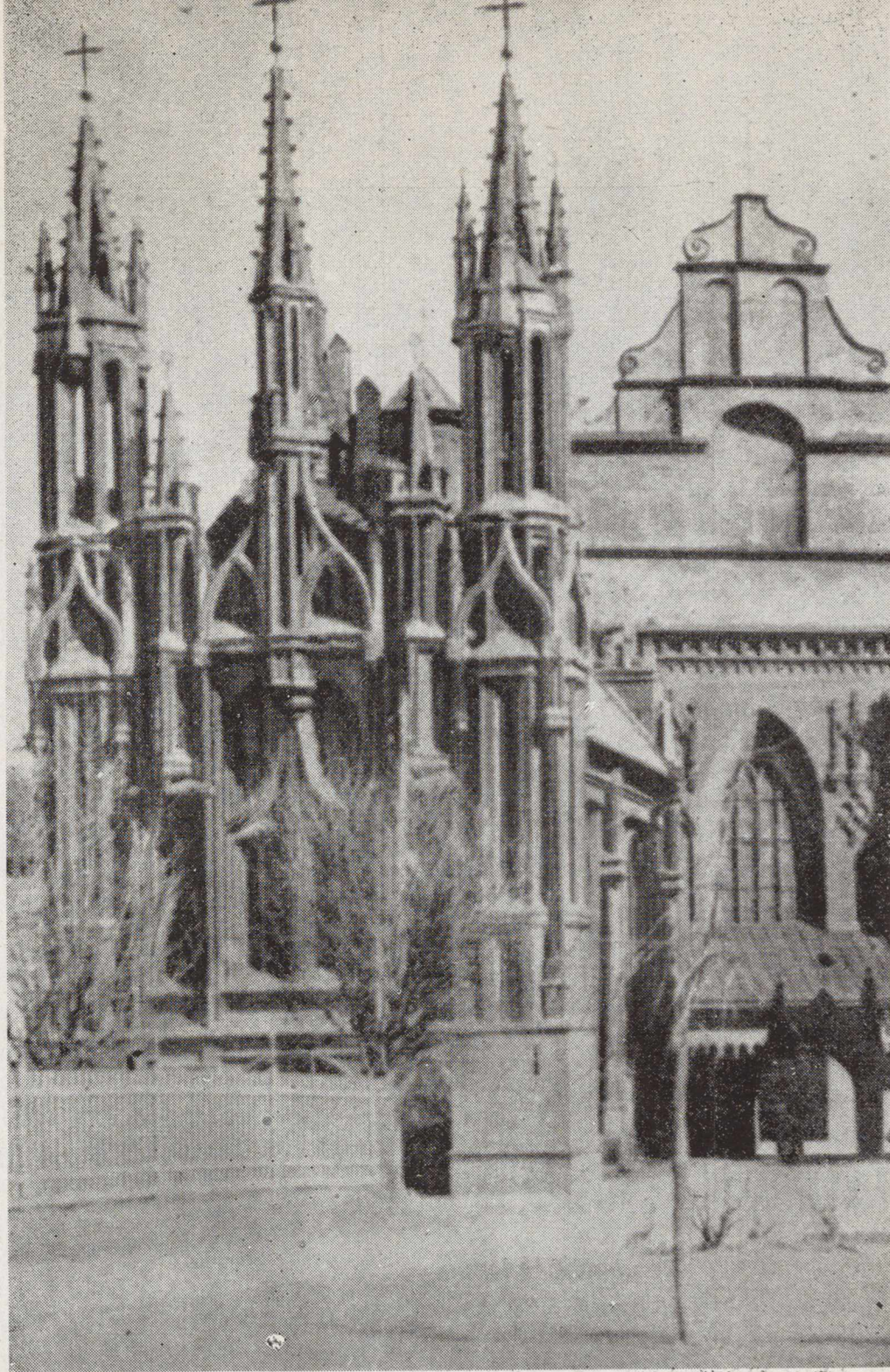
"The tramp, too, has a heart, though many who are not tramps have money in place of a heart," he lost his temper and the same instant regretted it. "Forgive me for my anger. The whole world can't live the way I live. It may be that I am a real tramp."

Then the first soldiers began pressing the second. The second put up a defense and forced everyone to do the same. One forenoon the tramp, lying in a clump of raspberries, saw some soldiers with gray faces and gray dress loading one of his neighbors into a truck, in which there were many men of various ages, variously dressed, and silent as death. The neighbor's wife seized the soldier and her husband by the hand.

"No, I must have laborers. Give me another in his place, and I'll release your husband," said the soldier in unclear language. But the tramp understood him.

"I'll go in his place" - he emerged from the clump.

"The traamm..." called out the neighbor's wife. "John," she corrected herself

St. Ann's Church, Vilnius, the most beautiful Gothic structure in pre-war Lithuania
Šv. Onos bažnyčia Vilniuje, gražiausia gotikos bažnyčia Lietuvoje.

Southern Cross Hotel, Miami, Florida. The hotel is owned by Paul and Eva Usanis, who came to the U. S. in 1903 from Lithuania. / Povilo Usanio viešbutis Miami, Florida.

Lithuanian national art / Lietuvių tautinis menas

hurriedly, "then it's you! I shall be thankful to you for the rest of my days."

"You may take a sack with linen and food," observed the soldier.

"I have nothing," answered the tramp, lifting his feet and heavy clogs into the truck.

"He should be given shoes at least," said the man, hastily retreating from the truck.

"Oh, we may need them ourselves; you can't tell what life may have in store; we may yet have to flee," the wife recovered, as though delivered from the brink of the grave.

And it was well that they begrudged the tramp something or other, for, more than at any other time, he had need of nothing. On the way to the place of labor planes attacked the column of trucks and destroyed the trucks with the people.

Some time afterwards someone related how he had seen the tramp lying face up by the ditch on the highroad, smiling in the sun, hands flung to the sides, as though he had wanted to say: "How good it is to live and die when one's hands are empty."

Translated by Milton Stark

LITHUANIAN WINS

BEAUTY CROWN

The Baltic States of Lithuania, Latvia, and Estonia were represented in a beauty competition along with some fifty other girls from many nations at the Municipal Auditorium, Long Beach, California, on Dec. 12. Winner in the Baltic division was Ruta Kilmonis, of Los Angeles, representing Lithuania.

The contest was held to choose 6 of the most beautiful girls to ride on the Long Beach float during the traditional Pasadena Rose Parade on New Year's Day. The Long Beach entry in The Tournament of Roses this year is to be decked out in international motif; the beauty contest winners, each dressed in national costume, will be seated around a globe of the world.

FLORENCE KORSAK APPEARS IN OPERA

Florence Korsak, well-known Lithuanian singer recently returned from a year's stay in the East, appeared in the Frank Pace production of Mascagni's "Cavalleria Rusticana" at the Wilshire Ebell Theatre, Los Angeles, on December 10th. She sang the role of Santuzza in a cast which included Ruth Ralston, as Lucia, Enrico Porta, as Alfio, Julian Oliver, as Turiddu, and Verna Montreys, as Lola. "I Pagliacci" was presented on the same bill, with singers Julian Oliver, Nelda Scarsella, Harold Reed, Sidney Bloom, and Dick Vanderlaan.

Wrote music critic Albert Goldberg in the "Los Angeles Times" (Dec. 12):

"Quite the best thing about 'Cavalleria' was the singing of Florence Korsak as Santuzza. This is essentially an exceptional voice; it has power, a wide range that includes plentiful lower tones that are denied to most sopranos, an agreeable spectrum of colors, and it is capable of conveying emotion in operatic terms..."

LITHUANIAN-BORN BALLERINA

Svetlana Beriosova, currently on tour with the distinguished Sadler's Wells Theatre Ballet company, was born in Kaunas, Lithuania. Her father, who is of Lithuanian descent, and her French mother schooled Svetlana from the cradle to be a ballerina. As the elder Beriosoff was a member of the National Ballet in Lithuania then, it was no time before the child found herself one of the travelling group, and at the age of seven she did walk-on parts in ballets. By 1947 she was sufficiently tutored in her art to become a ballerina in her own right, and was for a time with the Ottawa Ballet; later the same year she joined the Grand Ballet de Monte Carlo, Monaco, where her mother is a costume designer and her father balletmaster. During the years 1948-1949 she danced for the Metropolitan Ballet of England. She is presently dancing principal roles with Sadler's Wells.

The Sadler's Wells Theatre Ballet (a division of the older Sadler's Wells Ballet) is in America for the first time, on a scheduled six months tour. They number some fifteen ballets in their repertoire, among them *Coppelia*, *Swan Lake*, *Nutcracker*, *Haunted Ballroom*, *Pastoral*, etc. Their destination when they leave Los Angeles will be San Antonio, thence through Texas to Chicago, Miami, and eventually New York.

INSIDE SOVIET-OCCUPIED LITHUANIA

Partisan Activity

The partisans are widely known on the Baltic coasts of Lithuania, Latvia and Estonia, despite the fact that the area belongs to one of the most severely prohibited zones in Soviet jurisdiction. Only trusted Russians are permitted passage across the borders, excepting cattle cars transporting materiel or human cargos of deportees from Lithuania or Germany eastward. Deportations continue to this day, but "hunts" are no longer carried on en mass as they were 11 years earlier. Now persons disappear "silently". They are hunted down regionally and secretly, to prevent escape. In certain places, especially in the district of Suvalkai, around Dusetai in North-East Lithuania, the larger farmers have been deported. Still in all, though it must be regarded a miraculous feat, during these past black years people have learned how to escape their executioners and maintain contact with the underground. In some places almost all of the grown members of a family are partisan agents, and when they disappear one day, it is believed they are deported to Siberia. Battles with the Russians on the coast raged a long time. The Russians had to assign whole tank divisions to some areas. Such open resistance continued longer in Lithuania than in the other Baltic Republics, by reason of its extensive forests. Unable to reach the partisans, the MVD made attempts to smoke

them out, by setting fire to vast forest lands. But the partisans have very good subterranean installations which are difficult to detect. Nevertheless, savage reprisals against the inhabitants and

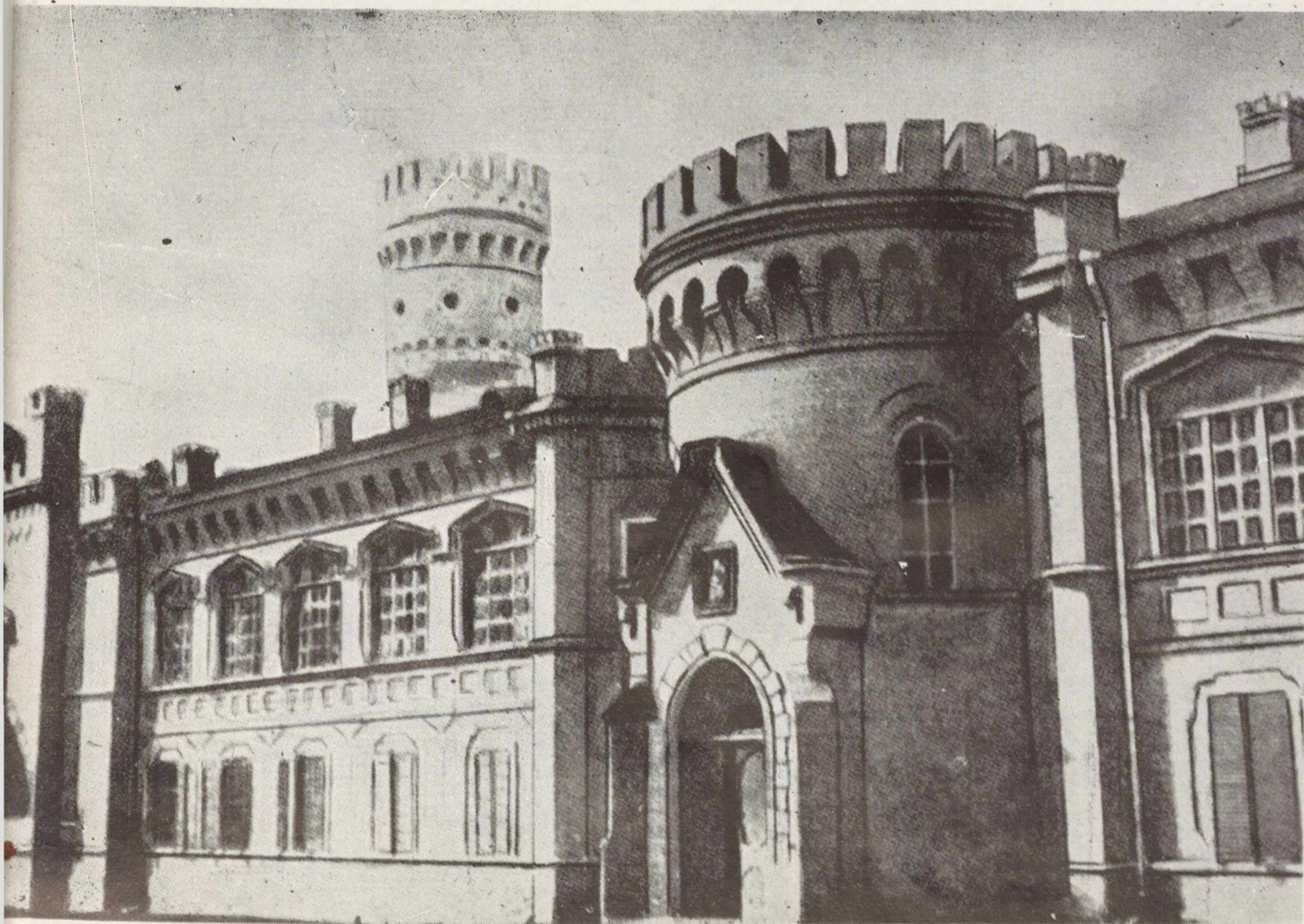
sometimes very serious losses to themselves forced the partisans to alter their tactics, because for one Russian killed, 20 were deported or shot, later the number was increased to 100 citizens. Most important now is to spare the people in their country and to safeguard them for the future, should they be needed.

There are partisans everywhere. In one place they may travel together with the militia or disguise themselves in their uniforms. Not infrequently they have their headquarters in a militia basement or in a state bureau itself. They hold on bravely, but they have to make sacrifices as well. Ordinarily they keep the last grenade for themselves, so that they cannot be recognized and their relatives terrorized. They are diligently hunted in the forests of Rudininkai, Žalioji, Buchta, Trakai districts. In such vicinities as Liudvinavas, Veiveriai, Prienai, Žagarė, and numerous other localities, killed partisans are undressed and kept dangling before the police station, and the inhabitants closely watched to see whether anyone betrays himself or sheds tears. Relatives of partisans are arrested or deported. Persons resident on the forest fringes are particularly watched, and the least trusted of them have been deported.

But in Vilnius and Kaunas they are not so closely watched, because it is known a partisan cannot be caught anyway; he is not easily taken. Here most shootings occur. Ordinarily the press and radio are silent about them, but the inhabitants know. As long as the partisans are not liquidated, not one even

The city of Marijampolė, pre-war Lithuania / Marijampolė nepriklausomais laikais.

Raudonės Castle, built in the 14th century on the banks of the Nemunas, Lithuania. / Raudonės piliis ant Nemuno kranto, pastatyta 14 šimtmečiu.

A characteristic Southern California apartment house. / Būdingas pietinēs Kalifornijos vaizdas

of the more active Communists is confident of his life. The partisans have good contact with Ukrainian, Byelorussian and Polish partisans. They are fiercely attacked over the radio, in the Communist press and in films. They are called "political bandits", "national-murderers", etc.

How To Make Lithuanian Sour Cabbage?

Ingredients

Into a 4-bucket cap. keg put about 60 average-size heads of cabbage, 5 cups salt, 1 cup sugar, 1½ cups caraway seed, several finely diced carrots, as many apples as desired, and 1½ cups cranberries.

Cut cabbage into small pieces, rinse with cold water (not practiced in Lithuania), put into keg, and sprinkle with mixture of salt, sugar, caraway and cranberries. Add sliced apples, carrots and press down well. Follow with another layer of cabbage and spices. Press down until juice appears. Keg must not leak juice, to prevent spoiling of cabbage. Keep in cellar. After 5 days pierce cabbage to bottom every day, in about 6 places, to allow bad odor to escape. Continue for 2 weeks. Then remove softened cabbage from top, covering keg with clean cloth and wooden lid weighted down with stone. After a few days juice will disappear from surface of cabbage, at which time pour over with brine. Keep clean, washing lid, cloth and stone frequently.

SOUR PICKLES

Take a quantity of medium-size cucumbers, douse with boiling water, remove quickly and soak in vessel of cold water, remove quickly and place in rows in keg, covering with dill, horseradish leaves and diced garlic. When filled, pour over with brine: 1 pound salt to 1 bucket water. Cover with lid and weight with stone. Keep in cellar or other cool place.

Avenue of palms, Los Angeles, Calif. / Palmiųjų alėja Los Angeles, Calif.

NEW BOOKS

An English collection of poems (*Diana and Other Poems*, Exposition Press, New York, \$2.50) has been published by the Exposition Press of New York. The work of Lithuanian-born Hedwig Jakowicz, the verse is said to be in the tradition of Polish and Lithuanian folklore. This is perhaps not an entirely just claim, as the verse not only proceeds in jog-trot fashion but bears a synthetic semblance to the Lithuanian folk poetry we know. The semblance is furthermore external, consisting mainly of name and place, though certain subjects and themes are vaguely Lithuanian. The jacket introduction appears to draw no distinction between the so-called Slavic tradition and the Lithuanian, which is decidedly non-Slavic. Another very regrettable factor in this modest collection is the misspelling; most glaringly inaccurate is the name "Lalanga," formerly one of Lithuania's most popular seaside resorts on the Baltic, spelled "Polonga" in Mrs. Jakowicz's poem of the same title. There are several like instances of negligence that cannot be excused. Notwithstanding, Mrs. Jakowicz's few notes at the end of the book and her generally accurate information on things Lithuanian (the historical sketch appended to the poem "Polonga" for one) are commendably sympathetic.

Copies of the book by Hedwig Jakowicz may be obtained by addressing: Department Jak, Exposition Press, 386 4th Ave., N. Y.

Sen. Taft on Genocide

The following circular letter was received by Leonard Valiukas, Assistant Editor of "Lithuanian Days" in Dayton, Ohio, who queried Senator Taft of Ohio on the Genocide Treaty.

"This treaty has been before the Foreign Relations Committee of the Senate, and I understand that today there is very little pressure on the part of the State Department to secure its ratification. It is suggested that the State Department will hold off on this treaty until they present a treaty relating to the Declaration of Human Rights.

"With reference to both treaties, I have one strong conviction that no treaty should consent directly or indirectly to the setting up of an international law operating directly as a criminal statute against any citizen of the United States within this country. I believe this country should be willing to agree to conform, as a nation, to various laws regulating the activities of nations with special reference to aggression, but even in this case we should not be bound by law unless we have ourselves agreed to it in advance. In other words, I would not be willing to delegate the making of any law to an international legislative body."

GARBĖS PRENUMERATORIAI

Asmenys, sumokėję už metinę prenumeratą 10 dol., laikomi GARBĖS PRENUMERATORIAIS.

BALBINA ABROMAITĖ, Los Angeles, Calif.
KUN. I. ALBAVIČIUS, Cicero, Ill.
KUN. ST. ALEKSIEJUS, Hatch, N. M.
J. AŽUOLAITIS, Los Angeles, Calif.
DR. J. J. BIELSKIS, Los Angeles, Calif.
VYTAUTAS BELECKAS, New York, N. Y.
FRANK BRADULSKI, Clinton, Iowa
J. E. CASSERLY, Los Angeles, Calif.
A. ir S. DERINGIAI, Los Angeles, Calif.
KUN. ANT. DEKSNYS, E. St. Louis, Ill.
F. DIRGĖLA, Los Angeles, Calif.
WM. & B. GRIGALUN, Los Angeles, Calif.
BEN JAKUBEN, Los Angeles, Calif.
KUN. G. JONAITIS, Tucson, Ariz.
KUN. P. JURAS, Lawrence, Mass.
F. KARALIŪNAS, Glendale, Calif.
J. KILMONIS, Los Angeles, Calif.
ZIGMAS KRUMINAS, Los Angeles, Calif.
DR. KAN. J. B. KONČIUS, New York
KUN. J. KUČINSKAS, Los Angeles, Calif.
K. LUKŠIS, Los Angeles, Calif.
FRANK MASON, Montrose, Calif.
MRS. F. MARKS, Los Angeles, Calif.
DR. KUN. L. MENDELIS, Baltimore, Md.
B. NAGINIS, Los Angeles, Calif.
KUN. J. PAŠKAUSKAS, Chicago, Ill.
B. PELANIS, Port Chicago, Calif.
STASĖ PETROŠKIENĖ, Santa Monica, Calif.
JOSEPH C. PETERS, Altadena, Calif.
BRONĖ PIVORIŪNIENĖ, Chicago, Ill.
A. RUIGYS, Los Angeles, Calif.
KUN. P. SABULIS, Hartford, Conn.
ANN SAMSON, Los Angeles, Calif.
FRANK SATKAUSKAS, Chicago, Ill.
AL SHIMKUNAS, Chicago, Ill.
FRANK SPEECHER, Los Angeles, Calif.
V. J. STACK, M.D., Altadena, Calif.
BERNICE STARK, Santa Monica, Calif.
K. SUROMSKIS, Chicago, Ill.
K. VAITKEVIČIENĖ, Brooklyn, N. Y.
F. ŽUKAUŠKAS, Los Angeles, Calif.

Lietuvių Tautinių Šokių Grupė

1952 m. sausio 27 d. rengia

IVAIRENYBIU VAKARA

Šv. Kazimiero parapijos salėje

ŠOKIAMS gros M. Krafto orkestras

PADEKA

Visiems Los Angeles lietuvių kolonijos kilnios dvasios žmonėms, sušelpusiems mane ligoje, o ypatingai p. Baltrušaitienei ir p. Railienei, rinkusioms aukas, tauriu nuoširdų lietuviškąjį dėkui.

V. Bendoravičius

DAR GALIMA GAUTI

“Lietuvių Dienų” 1950-1951 metų įrištų komplektų su kietais viršeliais. Kaina 6 dol. Kiekvienų metų tėra likę tik po 5 komplektus.

Administracija

Compliments of

BARTO & SON

FUNERAL DIRECTORS

1401 Quarry Ave.

Grand Rapids 4, Mich.

Jau pradėdama spausdinti

žinomo beletristo

STASIAUS BŪDAVO

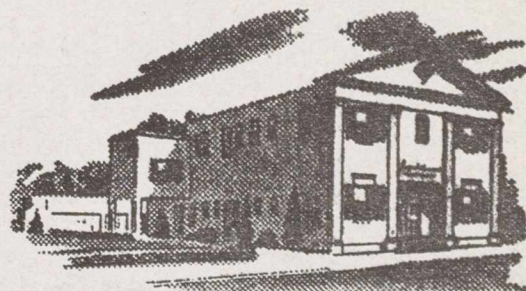
apysaka

VARPAI SKAMBA

Apysaka tinka tiek jaunimui, tiek suaugusiems

Knyga turės apie 200 pls. ir kainuos 2.50 dolerių.

Leidžia “Lietuvių Dienų” leidykla

JONES & HAMROCK
MORTUARY
731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 15
PROSPECT 6091

BAKUS REALTY CO.

LITHUANIAN REAL ESTATE BROKER

Homes - Income Property - Loans
Multiple Listing Service

4728 So. Normandie Los Angeles 37, Calif.

OFFICE: AXminster 7900

RES.: Pleasant 3-6590

LITHUANIAN REALTY CO.

Real Estate — Loans & Insurance

Chas. Luksis, Manager

3502 W. Pico Blvd.
Phone RE. 8278

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS

1722 N. WESTERN AVE.

PHONE HO. 9-4600

HOLLYWOOD 27, CALIF.

INSURANCE COSTS TOO HIGH?
THEN CONTACT

William W. Sketres

(Lithuanian Insurance Agent)

Automobile & Truck
Public Liability (Personal & Business)
Fire (Home & Mercantile)

Workmen's Compensation

Fire & Theft (Personal Property)

3221 Sherbourne Dr., L. A. 34

VERmont 8-7526

SUPAŽINDINTI VISUS LIETUVIUS SU "LIETUVIŲ DIENOMIS"!
TENELIEKA NĖ VIENOS ŠEIMOS BE "LIETUVIŲ DIENŲ"!

Šiais šūkais vadavaujantis skelbiamas

gruodžio, sausio ir vasario mėnesiais

LIETUVIŲ DIENŲ PLATINIMO VAJUS

Šiame LD platinimo vajuje kviečiami dalyvauti visi lietuviai, kuriems rūpi, kad "Lietuvių Dienos" paplistų visose lietuvių šeimose.

Kiekvienam, surinkusiam 100 naujų metinių prenumeratorių po 3 dol. ir pinigus už juos prisiuntus, bus duodama nemokama kelionė į Kaliforniją (tikrai JAV ir Kanada) arba 100 dol. grynais pinigais.

Asmenims, suradusiems mažiau prenumeratorių ir pinigus prisiuntusiems, bus duodama po 1 dol. už kiekvieną surastą naują metinę prenumeratą.

Asmenims, suradusiems dvi naujas metines prenumeratas ir pinigus prisiuntusiems, duodama viena LD metinė prenumerata nemokamai.

TAIP PAT —

Kiekvienam "Lietuvių Dienų" prenumeratoriui, kuris prisiųs nemažiau 50 adresų tų lietuvių, kurie galėtų būti "LD" skaitytojais, gaus dovanų baigiamą spausdinti St. Būdavo apysaką "Varpai skamba". Neprenumeratoriai š.a teise pasinaudoti negali.

Visais reikalais rašyti:

"Lietuvių Dienos"

9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif.